

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת נשא - שבועות | גליון מס' 225 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

"ויהי בלילה", המשיך הגרב"ש שניאורסון זצ"ל לספר, "השעה היתה 2 אחר חצות. לפתע שמעתי רעש מכיוון היכל הישיבה. הלכתי אחרי הקול, ואת מי אני פוגש שם? את הבחור שלא רצו לקבל לישיבה, וכולו בוכה, הבכי שלו היה כה עז, שלא יכולתי גם אני להתגבר, ופרצתי בבכי. וידעתי שאני הולך לעשות מעשה. פניתי לביתו של אחד הר"מים שהמליץ שלא לקבלו לישיבה, הערתי אותו משנתו וביקשתיו שיבוא יחד אתי לעזרת הנשים..."

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א "חזו בני חביבי"

לישיבה. "למי אם לא לירא שמים שכזה, נועדה ישיבת 'חכמי לובלין', הבעתי את דעתי בפני ראשי הישיבה, שלא קיבלו את דברי, ולא שילבו את הבחור ברשימת 'המקובלים'. ויהי בלילה, המשיך הגרב"ש לספר, ואני צועד לחדרי בבנין הישיבה. השעה היתה שתים ומשהו אחר חצות. אף אחד כבר לא הסתובב בחוץ. לפתע שמעתי רעש מסוים מכיוון היכל הישיבה. חזרתי מעט

הסיפור דלהלן אירע בעת שהגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל, ראש ישיבת טשיבין, למד בישיבת חכמי לובלין אצל הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל. הגרב"ש זצ"ל התייחד בכך שהתקופה שלמד בישיבה בלובלין היתה ארוכה, ונמשכה על פני כמה שנים. מההתייחסות שגילו לו כבר אז ראשי הישיבה, ובמיוחד הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, אפשר ללמוד על ערכו הרם והנשגב כבר בהיותו נער צעיר, עד כדי כך שראש הישיבה מינה אותו להיות 'בוחן' לתלמידים החדשים שבקשו להתקבל לישיבה. כשהגיע כבר לירושלים, וזכה לעמוד בראש ישיבת טשיבין, סיפר לתלמידיו את 'נהלי הקבלה' בישיבות של הימים ההם, שהיו שונים בתכלית השינוי מהתנאים של ימינו. אם היום מקדישים תשומת לב עיקרית ל'ידיעותיו' של הנבחן, ופחות ליראת השמים שלו, הרי שבתקופתי, סיפר הגרב"ש זצ"ל, בררו ראשי הישיבות בעיקר על דמותו ואישיותו של הבחור, אם כי - הוסיף - בישיבת חכמי לובלין הקפידו גם על רמה גבוהה בלימוד ובהבנה. פעם, סיפר, הגיע לבחינות בחור שהיה באמת קשה-הבנה, וכמעט שלא הבין מאומה בתלמודו, אבל, יראת השמים שלו היתה למופת. הלה נבחן אצל כמה מראשי הישיבה, שפסלוהו על הסף, ואילו כאשר הגיע לבחינה אצלי. הבינותי שאי אפשר שלא לקבל בחור שכזה

המשך בעמוד 30

הבאים הגיעו ללא הודעה מוקדמת, וכאשר רבינו שב מברית שנערכה בבית מדרשו, הוא הופתע לראות את האורחים הנכבדים ממתינים לו בביתו. רבינו ניגש לשולחן לבדו, כמלך בלא גדוד, כשהוא ניצב בגפו לקרב כנגד צעירים ורבים ממנו. במהלך הפגישה נראה כיצד הוא מכבד את אורחיו בכבוד רב, ולאחר שבירכם לשלום, הוא מישיר את מבטו לנגדם ושואל בחדות: "כן, לשם מה באתם אלי?!"

מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל במלחמתה של תורה

"וְכָאוּ כָלֶם בְּבְרִית יַחַד"

ונוראה מזו לשלמות כרם ישראל. בעוד רבינו זועק במר ליבו ומורה כי הכרה זו עשויה להביא להתבוללות איומה, העלולה להשריש זמורת זר בקרב נטיעות ישראל, היו שעמדו מנגד ובזדון לב הציגו את הענין כמחלוקת הפוסקים או כמחלוקת במציאות ועוד טענות שונות ומשונות, שכוחן רב לקרר את האמבטיה הרותחת.

מלבד רבינו נחלצו למערכה כמה וכמה מגדולי הדור, שחשו בסכנה הכבדה לשלמות עם ישראל. ברם כאשר נשמעו קולות מבית, שבאו למעט מחומרת הענין, ואף אחד הגדיל לעשות ומנה בפני מרן ארבעה נימוקים שונים, שמהם עלה כי יש להשתיק את הענין ולהימנע מכל מחאה, קם רבינו בן המאה בעוז, סתר את דבריו טענה אחר טענה והכריז בתעצומות לב: "כל הסיבה המניעה אותך שלא למחות הינה, משום שהפחד אוהז בליבך, אך אני איני מפחד!"

באותה העת הגיעו לבית רבינו מספר אישים נכבדים שבאו למחיצתו, בנסיון להניא אותו מלמחות ולהשתיק את הנושא. הבאים הגיעו ללא הודעה מוקדמת, וכאשר רבינו שב מברית שנערכה בבית מדרשו, הוא הופתע לראות את האורחים הנכבדים ממתינים לו בביתו.

סח רבי יוסף שיינין: כאשר החל להגיע לארץ זרם של 'גרים', שלא התכוונו מעולם לשמור תורה ומצוות, באתי לפני מרן והצגתי בפניו את דרכי המאבק האפשריות בעניין: "ישנן שתי דרכים למנוע את התופעה. האחת הינה לפרסם בשער בת רבים ולהודיע לכל רבני הערים, כי פלוני או פלונית אינם גרי אמת ואסור לחתנם. ואילו הדרך השנייה היא לומר להם: 'קריינא דאיגרתא איהו ליהווי פרונקא', כלומר מי שגייר אתכם הוא יחתן אתכם, וידי אל תהי במעל הזה."

רבינו כרה אוזנו לדברים וברוב חכמתו השיב: "הדרך הראשונה לא תועיל במאומה, משום שתמיד ימצא איזה 'שייגעץ' שיחתן אותם, ואתה תכלה את כוחך לריק. ועל כן, הדרך השנייה היא הנכונה, כלומר שידינו אל תהי במעל הזה."

ככלל הורה רבנו בענייני גירות, שכאשר נכרים פונים בבקשה להסתפח לעם ישראל ומבקשים לסייע בידם להגשים את שאיפתם, יש לדחותם ככל האפשר, כפי הנפסק בשולחן ערוך. אולם כאשר ניצבים בפנינו בני זוג מעורב, שאחד מהם יהודי והשני אינו בן ישראל ואי אפשר להפריד ביניהם, יש לעודד את בן הזוג הנכרי להתגייר וללמדו היטב את כל הלכות התורה ואת השקפת היהדות הטהורה. ועם זאת יש לחייב אף את בן הזוג היהודי ללמוד גם הוא את יסודות היהדות על בוריים, מתוך תקווה שהמתגייר ישפיע על בן הזוג היהודי לחזור בתשובה שלמה.

ואכן מתוך הנסיון ראינו, שכביכול נבואה נזרקה מפה קדשו, ובמקרים רבים בהם נהגנו כעצתו, שני בני הזוג הפכו להיות יהודים יראים ושלמים, ובניהם התחנכו וצמחו לבני ישבות ובנותיהם נישאו לבני תורה.

כחומה בצורה

בשנת תשע"א, בשלהי ימי מרן, דובר בשער בת רבים על נושא ההכרה בגיורי הצבא. רבינו נזעק על הדבר ופסק, שאין סכנה גדולה

בשנים, בשעה שאדם מן השורה זוכר את לימודו באופן מעורפל עם חלוף שבוע, לאחר כחודש הוא אינו יכול לדבר על הסוגיות בלימוד, וכעבור שנה הדברים משתכחים מליבו כליל?
"האם הדבר תלוי בחזרות המרובות?!", הוספתי לשאול.
"אכן הדבר תלוי בחזרה!", פתח מרן, "אך צריכים לדעת כיצד לחזור, מכיוון שעיקר התועלת מן החזרה נעשית כאשר לומדים את הדברים פעם נוספת באופן יסודי מתחילתם ועד סופם. אמנם חזרה שכזו דורשת יותר זמן, אבל התועלת היא אך ורק מחזרות כגון אלו!".

רבינו שהה קמעה והוסיף: "אמנם מטבע הדברים, בכל פעם שחוזרים על הלימוד, החזרה נעשית באופן מהיר יותר מאשר בפעם שקדמה לה, כיון שהלומד כבר מונח בתוך העניינים, אבל עדיין נדרש לכך זמן!".

ואכן רבינו היה "נאה דורש ונאה מקיים", וכבר לפני עשרות שנים היה שמו ידוע לתהילה בכל קצוות העולם, כגאון בעל ידע אדיר ופוסק מיחידי הדור, כל גדולי ארץ ישראל ורבנים נכבדים מאירופה, ארצות הברית ואוסטרליה הריצו אליו את שאלותיהם, כפי שמעידות אגרות התשובות הרבות הנושאות את חותם רבנו. ואם כן ברור אפוא, כי כבר באותה תקופה ידע מרן את כל התורה כולה על בוריה. ומה גם שבעודו בן עשרים ושמונה שנים כתב עליו זקן רבני הדור, רבי זעליג ראובן בנגיס זצ"ל: "בקי בכלי תלמודא עם דברי הראשונים הנהירים ליה היטב והלכה כמותו בכל מקום". מכיון שכך, תמה אחד מנכדי רבינו, מדוע נוהג סבו ללמוד שוב ושוב בעיון את דברי הגמרא עם פירושי רש"י והתוספות, ולחזור עליהם פעם אחר פעם, כלומד את משנתו בפעם הראשונה?!

"ואמנם לפעמים היה עולה במחשבתו", המשיך הנכד בדבריו, "כי סבי נוהג לחזור על הדברים שוב ושוב כדי לרענן את זכרונו, אך עד מהרה נפרכה הנחתו, כאשר נוכחתי לראות כיצד הוא מסכם את המחלוקות השונות בין רש"י ובעלי התוספות, ומבאר בעל פה ובקול רם את שיטת המהרש"א בדברי התוספות, את דברי הפני יהושע החולק על המהרש"א, ואת דברי רבותינו האחרונים, והכל כאמור בעל פה מבלי לפתוח ספר אחד. ואם כן עולה מן הדברים, כי על אף שסוגיות הש"ס על כל פרטיהן ודקדוקיהן היו חרוטות במוחו הכביר, היה רבנו מרבה לחזור עליהן בעיון ובעמל, כשהוא מסדר לעצמו את הדברים כאילו לומד אותם עתה לראשונה!".

"ומכל זאת", סיים הנכד את דבריו, "למדים אנו מהי דרך הלימוד בעמל, בעיון, בעומק, בעריכת שפתיים, בקול רם ובשינון אחר שינון, עד שגם כאשר הסוגיא בהירה ונהירה כמונחת בקופסא, יש לחזור עליה כאילו היא נלמדת עתה לראשונה!".

נכד רבינו, הרב ליפא ישראלזון, מספר: "פעם שאלתי את בנו של רבי משה פיינשטיין, הלוא הוא רבי דוד פיינשטיין, שרבנו העיד עליו כי היה מגדולי הפוסקים בארה"ב, כיצד ניתן להבין את אופן לימודו של סבי החוזר על תלמודו פעמים כה רבות באותה עמקות ובאותה מתקנות?".

"אם הוא היה לומד את משנתו כחזרה, היה אכן מקום לתמוה על

אחד ממקורבי הבאים תיעד במצלמתו את מהלך הפגישה בה עמד רבינו כגיבור חיל ללא חת, כנגד המבקשים לקעקע את חומות קדושת עם ישראל. יהודי רחוק משמירת תורה ומצוות, שצפה בתינוד הפגישה, התבטא לאחר מכן בהתפעלות ואמר: "עלי להראות את ההסרטה הזו לידידי, כדי שיווכחו, כי אי אפשר להונות את הרבנים ויראו כיצד רב בן מאה שנים נכנס לחדרו, ומגלה אורחים בלתי קרואים, שבאו אליו בהפתעה, ואף על פי שהוא חולק להם כבוד רב ומקבל אותם בסבר פנים נאות, אין הוא זו מדעתו כמלוא נימה!".

רבינו ניגש לשולחן לבדו, כמלך בלא גוד, כשהוא ניצב בגפו לקרב כנגד צעירים ורבים ממנו. במהלך הפגישה נראה כיצד הוא מכבד את אורחיו בכבוד רב, ולאחר שבירכם לשלום, הוא מיסיר את מבטו לנגדם ושואל בחדות: "כן, לשם מה באתם אלי?".

הבאים פותחים ומספרים, כי התעוררה כעת מחלוקת גדולה בנוגע לגיורי הצבא. כשהנוכחים מסיימים דבריהם, פונה רבנו לנכבד שבהם ושואלו בעדינות: "יאמר לי כבודו, האם היית פעם בצבא?".
"לא!", משיב הלה קצרות.

"אולי יודע אתה מה מתרחש שם?!", שואל רבינו בשנית.

הלה במבוכת מה, משיב בשנית: "לא!".

"אומר לך אני, אם כן, כיצד מתנהלים שם העניינים!", וכאן ממשיך רבינו בן המאה ומתאר מהו הצורך המניע את החייל, שאינו בן ישראל, לפתוח בהליכי הגיור. רבינו ממשיך ומפרט לשם מה החייל מבקש את הגיור, מהן תוכניותיו ואלו חיים הוא מתעתד לנהל לאחריו. מרן מסיים את דבריו וחותרם בשאלה: "נו, מה אומר כבודו על הדברים? וכי יש צד שניתן להכיר בגיורים הללו כגיורים כשרים הנעשים על פי הלכה?".

דבריו הנכוחים של רבינו מחלחלים לתודעת הבאים, ובלית ברירה הם מהנהנים בראשם ומודים פה אחד: "אמת נכון הדבר!".
אך כעבור רגע כמימרא הם נזעקים ואומרים: "הרי אם לא נכיר בגיורי הצבא, תיווצר מחלוקת גדולה ונראה אשר סופה מי ישורנו!".

"נכון!", משיב רבינו בקול שלו ונחוש, "על כן עליכם לפנות אל הגורמים המעוניינים להכיר בגיורים הללו, לדבר על ליבם ולהסביר להם את גודל המחלוקת, שהם יוצרים בעם ישראל כתוצאה מכך שבחרו להכיר בגיורים שאינם נעשים לאור ההלכה".

"כיצד הם מעזים להתיר לנכרים לבוא בקהל ה'?" שואל רבינו בכאב, "מפני מה הם גורמים למחלוקת?".

בסופו של דבר הסתיימה פרשה זו בהבהרה מצד המכירים בגיורי הצבא, שכל גיור הנעשה ללא קבלה אמיתית של עול תורה ומצוות, אינו נחשב כגיור. וכך נוכחו הכל לדעת, כי גדולי ישראל עומדים ניצבים כחומה בצורה הנוטרת ומגינה על קדושת כרם ישראל.

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים

תלמיד רבינו, הרב בן ציון הכהן קוק, מספר: בעידנא דחדוותא שאלתי את מרן, כיצד הוא זוכר בעל פה דברים שלמד לפני רבות

אחרי השיעור ניגשתי אל רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין, ואמרתי לו בתחנונים שייקח אותי כאשר הוא חוזר ללובלין, כי נפשי חשקה בתורה. הגאון שאל אותי: "מה למדת בני?" ועניתי לו "מסכת קידושין!" וענה לי: "אבל בישיבה צריך להיבחן על מאתיים דפי גמרא בע"פ כדי להתקבל, וכי איך תוכל להתקבל כאשר למדת רק מסכת קידושין שהיא פ"ב דפים?!" השתפכתי בדמעות לפניו, ואמרתי לו...

רסיסי אור מבעל 'שבט הלוי', מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל

"חזו בני חביבי"

ה"ה הרב החסיד ר' אברהם ברוך פוקס שליט"א, מוהל מומחה פעיה"ק מחשובי ונכבדי ק"ק תולדות אהרן, ואחד מבוגרי וחשובי תלמידיו בישיבת 'חכמי לובלין', סיפר על חיי והווי הישיבה בצל קורת גדול הדור, מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל זכיתי ללמוד בישיבת חכמי לובלין בתקופתה הזוהרת של לפני חמישים שנה, כ-18 שנה אחרי הקמת הישיבה בב"ב בשנת תש"ז, ע"י תלמידו הגדול של מהר"ם שפירא זצוק"ל - ראש ומייסד הישיבה בלובלין, ה"ה הגר"ש וואזנר זצוק"ל. לפני חמישים שנה בדיוק, אחרי פסח תשכ"ה, בהיותי בחור צעיר כחצי שנה אחרי הבר מצוה, נכנסתי ללמוד, והמשכתי ללמוד עד פסח תשכ"ט, שה"כ ארבע שנים, שזכיתי לשהות בצל הקודש ליהנות מתורתו והדר זיוו.

ידוע כאב רחום, וכאישי אשר אינו שייך לשום מחלוקת שבעולם, אלא אדרבה דרכו היה לקרב כל יהודי שומר תורה ומצוות, ולהתרחק מאד מפילוגים ומחלוקות, כידוע לכולם. אמנם כאשר הרגיש פעם שמדובר בזלזול או לגלוג על דבר אחד מהתורה, או על דבר מדברי חז"ל וכדומה, ידע להתנהג גם בתקיפות ובגבורה, ואפשר לראות כבר בתשובה הראשונה שבשבט הלוי, שיוצא בחריפות על אחד שזלזל בהגהותיו של רבן של ישראל הרמ"א זי"ע על השו"ע.

גם אחרי שהלכתי ללמוד בקיץ שנת תשכ"ט בישיבת "תולדות אהרן", נשארתי מקושר אליו, כאשר אמר לי מורי רבי רבינו הקוה"ט מתולדות אהרן זצוק"ל זי"ע לישאר מקושר אליו, כי הוא "אדם גדול".

ואכן נסעתי אליו הרבה, וכל השנים נשארתי מקושר למורי ורבי הגר"ש וואזנר זי"ע ולישיבה הקדושה בכל לבי ובכל נפשי, ולמשל בימי חוה"מ נסעתי כסדר עם הילדים לבקר אצלו, כדברי חז"ל "חייב אדם לקבל פני רבו ברגל". פעם גם אמר לי בחיוך: "חייב אני לומר לך מקצת שבחו בפניו. אתה מהתלמידים המקושרים ביותר מירושלים..." פעם כאשר הגעתי אליו קרא את הרבנית ע"ה ואמר

בתקופה ההיא למדו בישיבה כמאה ועשרים בחורים. אחרי תפילת שחרית לימד שיעור קבוע ברבים על סדר השו"ע, כשהוא מלובש בטלית ותפילין, ולרוב היה מתבל בשיעור הלכה למעשה. סדר זה - ללמוד שיעור הלכה בישיבה - יסודו ממרנא ורבנא החת"ס זי"ע שנהג כך כידוע, כי כל הנהגת הישיבה בכלל והרבה ממנהגיו הפרטיים היה מיוסדים עפ"י דרכו משנתו של רבינו החת"ס זי"ע.

היחס שלו כלפי התלמידים א"א לתאר, הוא היה מסור ונאמן לכל אחד ואחד, ממש כאב לבנו, דאג לכל אחד להתעלותו ברוחניות, וגם אל יחסר המזג בגשמיות, או על ידו או נעשה בשליחותו על ידי הממונים, וכל דבר הנעשה בישיבה היה קרוב אליו עד מאד.

גם זכיתי קצת לשמש תלמידי חכמים, כאשר תקופה ארוכה התלוויתי אליו בדרכו מהתפילה לביתו שמול בנין הישיבה ברח' הלפרין, וזכיתי לשמשו (שנהג כל ימיו להתפלל בישיבה כל התפילות, ובפרט מנחה מעריב, וכך נהג ממש עד שנפל למשכב בחודש האחרון). ליד ביתו היה נותן לי המפתח להביא לו את הדואר. אמנם חייבים לציין, שהתנהגותו היתה בחסד וברחמים, ותמיד היה

פעם גם אמר לי בחיור: "חייב אני לומר לך מקצת שבחו בפניו. אתה מהתלמידים המקושרים ביותר מירושלים"... פעם כאשר הגעתי אליו קרא את הרבנית ע"ה ואמר לה בהנאה: "קום וועסטו זעהן א חן פון ירושלימ'ער קינדער" (בואי וראי חן של ילדי ירושלים...)

"ושאל אותי: ווי הייסטו? וענית: 'שמואל', ואז אמר לי 'ושמואל בקוראי שמו'. כך חזר הדבר ג' פעמים. ע"כ שמעתי מפיו בעת סעודת הלולא בישיבה בב"ב של המהר"ם שפירא - ז' חשון, ואז נעמד הרב דוד הלחמי שהיה נוכח שם והכריז בפני קהל ועדה ואמר: גם הוסיף ואמר [-הרה"ק מקאזניץ]: 'דו וועסט נאך וואקסן א גדול בישראל' [עוד תגדל להיות גדול בישראל]."

גם שמעתי ממנו, שאח"כ כאשר ביקר פעם הרה"ק הנ"ל בלובלין. היה אז איזה בחור שרצה ללמוד תורה, אבל אביו היה קצת ירוד ביהדות ולחם נגדו ונגד ראשי הישיבה על החזקתו בישיבה, דרך בתי המשפט. וכשביקר הרה"ק הנ"ל, עמדו בשורה הרבה בחורים מהישיבה ליד המקוה, ונתנו ידם לשלום, כשהגיע לבחור הזה והושיט ידו, לחץ ידו ואמר: "אוי ווי, ווער איז דיין טאטע?... [אוי ווי, מי הוא אביך]. כל זה סיפר הרב וואזנר ממה שראה בעיני קדשו. גם שמעתי ממנו בחנוכת הבית לביהמ"ד 'שבט הלוי' בירושלים, כשסיפר על הנס היאך ניצל כשהגיע לפני המלחמה לארה"ק, שהספינה נשברה, ושחה במים עד לשפתו. אגב, התנה שם עם בני הקהילה לקבל עליהם בקבלה חזקה להיות נזהר מאד שלא דבר בביהכ"נ בשעות התפילה, ואכן קיבלו עליהם ועל זרעם עד היום הזה.

(מתוך 'דורות' גלין העדה החרדית 246)

לה בהנאה: "קום וועסטו זעהן א חן פון ירושלימ'ער קינדער" (בואי וראי חן של ילדי ירושלים...).

גם כל שמחה ושמחה שהיתה בביתי, אם זה לידת בן או בת, סגירת שידוך וכדו', מיהרתי להתקשר אליו לבשרו על השמחה, וברך אותי בכל ליבו. ואף נענה פעם ואמר: "אימער קומסטו צו מי מיט שמחות" (תמיד אתה מגיע אלי עם 'שמחות').

פעם אחרי חתונתי, הגעתי אליו יחד עם אבי ז"ל לבקר אצלו, ואז סיפר לנו על אופן קליטתו בישיבתו של המהר"ם שפירא בלובלין, דברים שיש בהם חזוק גדול בפרט לצעירי הצאן.

וכך סיפר: אני הייתי יליד העיר וויען בירת אוסטריה. פעם בהיותי בחור צעיר הגיע לשם מו"ר רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין שבפולין לעירנו, ומסר שם שיעור בתורה ויר"ש, שידוע היה בשיעוריו הנוקבים, "דער שיעור האט מיך עלקטעזירט" (השיעור צימרר אותי...).

אחרי השיעור ניגשתי אליו, ואמר אליו בתחנונים שייקח אותי כאשר הוא חוזר ללובלין, כי נפשי חשקה בתורה. הגאון שאל אותי: "מה למדת בני?" - וענית לו: "מסכת קידושין!", וענה לי: "אבל בישיבה ההיא יש עקרונות שונים, ועומדים בדרישות להיבחן על מאתיים או מאתיים וחמישים דפי גמרא בע"פ, כדי להתקבל, וכי איך תוכל להתקבל כאשר למדת רק מסכת קידושין שהיא פ"ב דפיס?!"

"איך האב זיך צעוויינט פאר איהם (השתפכתי בדמעות לפניו), ואמרתי לו: 'דבר אחד יכול אני לומר, שאני מתכוון ברצינות על הרוחניות שבישיבה ולא על הגשמיות שיש שם', והיו ניכרים דברי אמת."

"ונסעתי עמו ללובלין"

המשך שמעתי מחברים: כשהגיע ללובלין, ונעמד בפני 'ועד הישיבה' שהיה מורכב מגדולי ישראל, וראו שאינו עומד בדרישות כדי להתקבל לישיבה, לא רצו לקבלו. ואז התיישב על איזה ספסל ללמוד בהתמדה. כשראה זאת אחד מהנהלה שאל אותו על כך, וענה לו שבירר וראה שיש עוד כשעתיים עד ליציאת הרכבת, ובינתיים התיישב ללמוד. אז ענה לו המנהל: "אם כך הם פני הדברים אתה יכול כבר להישאר"... אכן, הרצון העז וההתמדה הפך אותו עם הזמן להיות פוסק וגדול הדור!!!

גם שמעתי ממנו, שפעם נסע עם בחור ללוותו לביתו שבאוטוואק, ע"פ פקודתו של המהר"ם שפירא זצ"ל, ואז משך אותו ידידו הר"ר דוד הלחמי לבקר אצל האדמו"ר הפלאי הרה"ק ר' אהר'לע מקאזניץ ז"ע. "הוא הסתכל עלי בעיניים חדות, ופחד נפל עלי."

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אברך כבן 30 ביקש ברכה ע"כ שהזכרון נחלש אצלו, שאל אותו רבינו: "מנין לך שנחלש הזכרון?", וענה השואל: "כך אני מרגיש בעצמי!". א"ל רבינו: "איך אתה מרגיש? - בגלל שבגיל 20 זכרת יותר!"...

לקראת ימי קבלת התורה, שביבי אור ממעינו של מרן רבינו אהרן יהודה לייב שטיינמן צוק"ל

עצה להצלחה בלימוד

נכנס לרבינו בחור צעיר להתברך, וביקש להיות ונכנס ללמוד בישיב"ק, ע"כ מבקש הוא הדרכה להצלחה בישיבה, ואמר לו רבינו: "תקבל על עצמך שלא לקרוא עיתונים".

חזרה: היכן להתפלל על זכרון בלימוד

אמר רבינו לאחד ששוכח תלמודו ושאל עצה מה לעשות, אמר לו רבינו שיתפלל ב"חונן הדעת", כמש"כ רש"י בע"ז דף ח' (בד"ה מעין) כתב "אם היה משכח תלמודו מאריך בחונן הדעת".

אברך כבן 30 ביקש ברכה ע"ז שהזכרון נחלש אצלו, שאל אותו רבינו: "מנין לך שנחלש הזכרון?", וענה השואל: "כך אני מרגיש בעצמי". א"ל רבינו "איך אתה מרגיש? בגלל שבגיל 20 זכרת יותר, הלא בגיל 20 ידעת רק 5 דף גמ', ואילו כעת אתה יודע 20 דף! לכן אתה חושב שאתה זוכר פחות, אבל האמת שאין הבדל בזיכרון, אך יש לדעת שכדי לזכור צריך לחזור ולחזור!"...

והביא לזה ראייה מדברי רש"י בברכות (י"ח א') על דברי הגמ' "א"ל אם קרית לא שנית, אם שנית לא שלשת וכו'", ופרש"י (בד"ה לא שנית) לא חזרת עליו פעם שנית כדי שתבונן בו.

מדויק מדברי רש"י אלו איך צריכה חזרה להיות, שלא רק לשנן את דברי הגמ', אלא להתבונן פעם נוספת בדברי הגמ' ואז יש תועלת מהחזקה.

מעבר לישיבה אחרת

פעמים רבות נכנסו בחורים שיש להם חשק לעזוב את הישיבה בה

המשך בעמוד 29

הרב זלמן רזניק

"מִשֶׁה יִדְבֵר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל"

לקראת ימי קבלת התורה, ליקטנו שביבי אור ממעינו של מרן ראש הישיבה רשכבה"ג רבינו אהרן יהודה לייב שטיינמן צוק"ל, דברים שנשאלו בבי מדרשא.

מרגלא בפומי דרבינו להביא בימים אלו את דברי הרמח"ל ב"דרך ה'", שהאור הגדול שהאיר בזמן מהזמנים, בשוב תקופת הזמן ההוא, יאיר עלינו אור מעין האור הראשון, ובמאמר החכמה, כתב עוד דענין ספירת העומר הוא דכשכלל ישראל היו במצרים הם היו שקועים במ"ט שערי טומאה, וכשיצאו זה לא הי' כ"כ פשוט, כדי לזכות לקבלת התורה, ורצה הקב"ה להוציא את ישראל מהם ולהכניע המ"ט שערי טומאה בהדרגה ע"י שהאיר עליהם כנגד כל שער טומאה את שער הקדושה המקביל בכל יום ויום שבין א' דפסח לשבועות.

וכדי לקבל את התורה הוצרכו לעבוד על כל זה, ואין זה פשוט כ"כ, וכי מי יכול לומר שעבד כ"כ על מידותיו שהוא כבר ראוי לקבלת התורה, דבאבות נשנו מ"ח קניינים שהתורה נקנית בהם, וכל מי שישתכלל על עצמו יראה עד כמה הוא לקוי שעדיין לא זכה לקנותם, דבכדי לקנותם צריך עבודה של כל החיים, ולא פשוט לזכות לקבלת התורה עכ"ד.

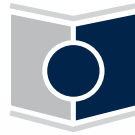
מתיקות התורה

באגרת שאלה ששלח בחור מארה"ב, מהי העצה להגיע להתמדת הלימוד ומתיקות התורה. ענה רבינו ביום כ"ב מרחשון תש"ס: "בתשובה לשאלותיך, מה שלומדים יותר מקבלים יותר חשק ללמוד".

כל אחד לפי כחו

באגרת ששלח לכינוס הכנה לעולים לישיבה גדולה, שנערך מידי שנה ע"י 'דרשו', אשר רבינו ראה בזה חשיבות שהי' טורח ומשתתף בגופו, וכשנחלש שלח מכתב מיוחד וכה כתב:

"רק שכל אחד צריך לדעת שנברא לשמש את קונו לפי הכחות שלו, ובודאי שלא לכל אחד יש את אותו הכח כמו חברו, ואם לא יסתכל על השני יהי' מאושר ויוכל לעלות ולהיות ת"ח ויר"ש". ונזכה שכל אחד יצליח להחדיר תורה ויר"ש בלבו, ויזכה לעלות לתפארת בישראל.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

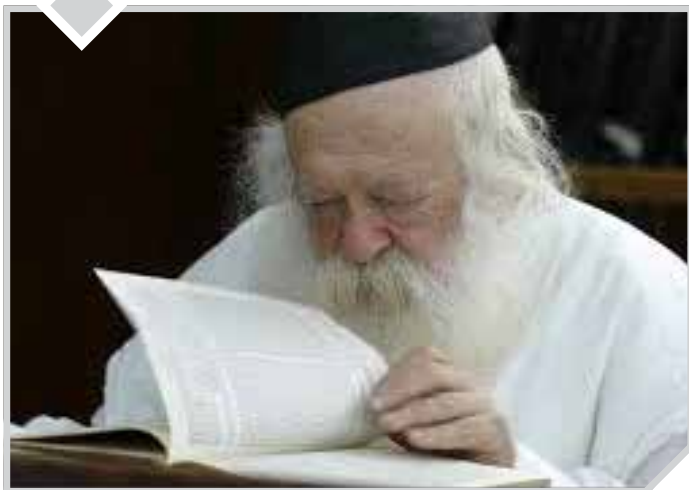
עכשיו הזמן 'דרש דוד' על מסכת אבות

ספר נפלא לימים אלו
ביאורים בליווי מעשי רב
וביניהם שאלות ומעשי רב שנשאלו גדולי הדור

להשיג בחנויות הספרים

"אמי ע"ה דאגה בכל שעה ושעה, שבעלה - אבי מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב (שליט"א) זצ"ל, יוכל ללמוד במנוחה ללא טרדות והפרעות. כך למשל, אבי, אף פעם לא היה צריך לחכות לארוחה. תמיד בשעה שהגיע למטבח מלימודו או מהתפילה, היה האוכל כולו מוכן ומאורגן על השולחן"

סיפורים ודברי חיזוק שסיפרה הרבנית בת שבע קניבסקי ע"ה

"חזו חזו בני חביבי"

אני רגילה לומר לנשים היקרות דברי תורה וחיזוק, כדי שיבינו איזו זכות גדולה נפלה בחלקן, כשהן דואגות וטורחות כך שהבעל יוכל ללמוד בנחת וללא הפרעות...

בשירת הים נאמר: "ותען להן מרים... סוס ורכבו רמה בים". "ותען" הוא מלשון "מענה", האם מרים נשאלה שאלה כלשהיא? מה היתה השאלה, ומהי התשובה?

והנה ההסבר: עצובות וכואבות היו נשות עם ישראל, מדוע ניתנה זכות לימוד התורה הקדושה רק לבני ישראל. הגברים יישבו וילמדו תורה, כך טענו הנשים, ויקבלו שכר במקום על כל רגע שהוגים בה יומם ולילה. ואילו אנו הנשים, מה יהיה עלינו?

ותען להן מרים: "סוס ורכבו רמה בים"

הסוס משמש הרי העזר לרכב עליו. שכן אם לא היה הסוס, כיצד יגיע הרכב למחוז חפצו? ולכן, בעונשם של המצרים גם הסוס טבע בים.

מכאן למדה ולימדה מרים את הנשים גם לענין זכותה של האשה בתורה הקדושה שלומד בעלה.

אם אין נשים - אין הבעל יכול ללמוד תורה במנוחה כפי שצריך! ומכיוון שכך, אזי כל לימוד התורה של הבעל נזקף לזכות אשתו. וכשבאים לעולם האמת, האשה יושבת לצעד הבעל, וכל הזכויות שצבר במשך שנות לימודו ועיסוקו בתורה, שמורות לה, מכיוון שהיא זאת שאפשרה לו ללמוד את התורה ולהגות בה יומם ולילה ובמנוחת הנפש.

זו היא, אפוא, זכות התורה של הנשים בעם.

ואשריה של מי שזוכה לכך!

תפקידה של רבנית

אני תמיד אומרת: "איך יכול רב להתעלות ולגדול, יחד עם כל ההפרעות והטרדות הכרוכים בכך?! זה קשה מאד..."

לכן, אם הרבנית ממלאה את תפקידה כרבנית, במסירות ובשמחה - אזי הרב יכול לעשות זאת היטב. גם ללמוד תורה וגם למלא את תפקידו כרב. לגדול בתורה, ללמוד בשקט ולחבר הרבה ספרים.

זאת אומרת, שאם יש רבנית, אז יש רב.

האשה, תפקידה הוא לאפשר לבעלה ללמוד בשלום וברוגע, וזהו ייעודה בעולם, חובה שהיא זכות!

ועל ידי שהאשה עמלה וחוסכת לבעלה הרבה טרדות, לא מבקשת ממנו הרבה דברים, מפרגנת לו, מעודדת אותו, ומאפשרת לו ללמוד בשקט וללא הפרעות, היא מסירה ממנו עול וטרדה, אזי יכול בעלה לעלות ולהתעלות בתורה - והיא גם כן זוכה ומתעלית עמו.

אמי ע"ה דאגה בכל שעה ושעה, שבעלה - אבי מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב (שליט"א) זצ"ל, יוכל ללמוד במנוחה ללא טרדות והפרעות. כך למשל, אבי, אף פעם לא היה צריך לחכות לארוחה. תמיד בשעה שהגיע למטבח מלימודו או מהתפילה, היה האוכל כולו מוכן ומאורגן על השולחן.

בבית שהו ילדים רבים, וגם סבא וסבתא שלנו גרו עמו. דאגתה העליונה של אמא ע"ה היתה כל הזמן שאבא יוכל ללמוד בכל העת בשלווה.

אכן, בהתקרב חג הפסח כשצריך לנקות כל פינה ולבשל לקראת החג, זה עלול לגרום לו להפרעה כל שהיא בלימוד תורתנו הקדושה, ובפרט שזה בית קטן וגרים בו בלי עין הרע הרבה נפשות. לכן היא החליטה שבכל שנה ושנה, לפני חג הפסח, הוא ילך לכמה ימים לבית הבראה. שם יוכל ללמוד בשקט וללא הפרעות.

לצורך כך היא חסכה במשך כל השנה פרוטה לפרוטה, אשר הצטברו לסכום הנדרש, אף אחד לא ידע, איש לא הרגיש. וכך התקיימה מטרתה העליונה של אמי ע"ה - שבעלה יוכל ללמוד תורה בשלווה בכל עת ובכל מצב.

תפקידה של אם בישראל

אמא יהודיה צריכה לדעת שיש לה חלק עצום בחינוך ילדיה: "שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אימך"...

האב לומד עם הבנים, אבל האמא - היא זו שנמצאת בבית והיא הדוגמא האישית הטובה ביותר לווייתור, לתפילה ולחשיבות התורה והמצוות.

הילדים החמודים רואים את האמא בתמידות, מה היא עושה, איך היא עושה ומה חשוב לה באמת. ומה שהם רואים - זו שאיפתם, היא הרי הדמות שלהם.

אמא צריכה להיות 'אמא' - עם כל החום והרגש של היידישע מאמע, ללמד את ילדיה איך מברכים בכוונה, להקנות להם את חשיבות עניית ה'אמן' ולהראות לילדיה את גודל חביבות התורה בעיניה ועד כמה שהיא מחכה להם בשובם מן החיידר בשמחה ובחיוך.

אין שיעור - לשיעור

ימי חמישי הם מן הימים העמוסים ביותר בבית, ההכנות לשבת צוברות תאוצה, חלות נאפות ומופרשת עיסה, והבית מתכונן לקראת שבת המלכה במרוץ קדחתני.

בדיוק אז נכנסה פנימה ילדה בת תריסר שנים, שמקבלת על עצמה עול מצוות, ובקשה את ברכתך.

התפנית מכל עיסוקי, וברכתי אותה בחום ונתתי לה ספר במתנה - קונטרס על חיים וחסד מאת חתני, הגאון רבי יצחק קולדצקי שליט"א, המדבר על "ואהבת לרעך כמוך", "מאור פנים" ועוד.

תוך כדי שאני כותבת הקדשה אישית בספר, נכנסת אשה נוספת אל הבית כשהיא משוחחת בטלפון.

מעבר לקו נמצא גיסה של הנכנסת, המספר כי הוא עומד למסור היום שיעור תורה בעיר נתניה. בדרך כלל בימים כתיקונם מגיעים כ-30 איש להשתתף בשיעור, אולם היום היתה סיבה מיוחדת שבגללה מתעתדים לבוא לשיעור רק שלושה אנשים בלבד. הגיס שואל דרך גיסתו, האם עליו לנסוע לקיים את השיעור בכל זאת?

באותה שעה, בעלי הרב שליט"א לא היה בבית, ולא ידעתי מה להשיב.

פתאום פתחתי את הספר אותו התכוונתי להעניק כמתנת בת מצווה לילדה שבאה לבקר ולהתברך. והנה הדף נפתח בדיוק בפסקה המספרת, איך שניגשו למרן החזו"א זיע"א, לשאלו "האם פלוני חייב למסור שיעור, ביום, בו הוא בטוח כי רק אדם אחד בלבד ישתתף בו?"

השיב מרן החזון איש: "תלך, אפילו בשביל אדם אחד. משום שההבדל אצל יהודי בכל יום, עם שיעור או בלי שיעור, הוא הבדל של שמים וארץ".

כך הסביר החזון איש, וכך גם קיבל השואל את תשובתו.

מעשה בבחור יהודי יתום מהוריו ועני מרוד, אשר גדל ברוסיה הקפואה אצל משפחה עשירה בעלת הון רב שנאותה לארחו בביתו. אותה משפחה דאגה לכל מחסורו וארחה אותו במסירות.

ויהי היום ואחד מבני המשפחה המארכת הגיע לפרקו, ועמד להינשא עם בת גילו בשעה טובה ומוצלחת. ואילו הבחור היתום והעני גמלה כבר בלבו החלטה לעזוב את המשפחה וללכת ללמוד בישיבה. אך ידע שהוא צריך בגדים חורפיים טובים שיחממו אותו יגנו עליו מהקור העז השורר במקום בו שכנה הישיבה.

ביקש אפוא היתום מאמו של החתן: "האם אוכל לקבל את בגדיו הישנים של החתן במתנה? בוודאי אתם תזרקו אותם - בגלל המלתחה החדשה שיקבל הוא לנישואיו, ואלה יכולים לחמם אותי בישיבה".

הסכימה אמו של החתן לכך בחפץ לב ובשמחה רבה.

ואכן, לא חלף זמן רב, והנה החתן מקדם את פני היתום ובחיקו חבילה גדולה של בגדים: "אמא בקשה ממני למסור לך את זה", הוא אמר ומגיש את הבגדים שלו אל היתום - בן הבית שלהם. הודה לו המקבל נרגשות ובין הכא להתם התגלגלה שיחה ביניהם.

במהלך הדברים הציע החתן שעמד להיכנס לעולם העסקים, הצעה מפתה מאד ליתום: "שמע, אתה בחור חכם עם ראש על הכתפיים, בוא לבית העסק שלנו ותעבוד רק במשך שעתיים בכל יום, כך תתחיל להתפרנס בכבוד!".

סירב הבחור נמרצות לשמע ההצעה: "רצוני העז הוא לקיים בכל כוחי ובכל ליבי את הפסוק: 'שבת בבית ד' כל ימי חיי'".

מששמע זאת החתן בן המשפחה העשירה, התרגז על תשובתו, ואמר: "אם הינך מעדיף להיות סוג של נצלן, החי על חשבון אחרים ולא עושה דבר למען עצמך, גם את הבגדים הללו לא תקבל. זה לא מגיע לך!", אמר וקיים.

החריש היתום ולא אמר לו מאומה ואף לאמו של החתן לא סיפר כלום מכל אשר אירע. הוא הלך ללמוד בישיבה במסירות נפש - בקור הרוסי המקפיא וללא בגדים חמים.

השנים נקפו...

בן המשפחה התחתן, נכנס לעולם העסקים והצלח עד מאד. עסקיו שגשגו ופרחו, ונכסיו גדלו עד מאד, הוא הפך למיליונר ידוע ומפורסם שהכל כורעים לפניו ברך מחמת ברק הכסף המסנוור שברשותו.

באחד הדינרים המפורסמים אליהם הוזמן בן המשפחה, כדי לפאר את בימת הכבוד כתורם נכבד, הוא שם לב, שכל הקהל דרוך ומתבונן על כניסת האולם בצפייה דרוכה למישהו חשוב. הסבירו לו כי תיקף יכנס פנימה רב וגדול בישראל וכולם מבקשים להתקרב אליו, לחסות בצילו ולקבל את ברכתו.

והנה נכנס הרב, הדרת פנים כובשת את פניו ותור צפוף ודחוס משחר לפתחו, כל הקהל עומד בתור ומבקש את ברכתו. נדחס גם מיודענו העשיר וחיכה לזכות בברכה.

משהתקרב והגיע תורו, הזדעזע לראות כי הרב הגדול הוא אותו יתום שגדל בביתם. אותו יתום בו הוא זלזל כל כך...

בדחילו ורחימו ביקש העשיר מן הרב: "לא חלמתי שכך יהיה, אני חפץ בקרבתך ואתן לך כמה ממון שתרצה. רק תן לי זכות בתורה שלך!".

השיב אותו יתום: "אתה כבר הפסדת. אילו היית ניאות לחמם אותי

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א סיפר, כי כשהיה עדיין ילד קטן, בליל שבועות הוא נשאר ער כל הלילה, ולאחר שנגמרה התפילה, אביו הציע לו: "בחסידות גור מציינים היום את יום השנה לרבי בעל ה'אמרי אמת' זצ"ל, ומן הסתם נמצאים שם מאות כהנים. הבה נלך יחד לשמוע שם 'ברכת כהנים'". כשהבן ניסה להשתמט בטענת עייפות, השיב לו האב בלהט...

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: "מפתח לעולם-הרחמים"

שיברכו, ובימי הדין הידר שיהיו לא פחות מעשרה כהנים. הוא טרח ויגע רבות לחַזַר אחר הכהנים, לקרבם, להאיר להם פנים ולהיטיב עימם כדי שיבואו לברך מתוך אהבה ושמחה. את החיבה ששמר הרב גוסטמאן לכהנים, כנראה למד גם מהנהגת גאון הדור, מרן רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל, באשר זכה להימנות בין אנשי אמונו ומקורביו הגדולים. הגאון רבי שמחה הכהן קפלן זצ"ל, רבה של צפת, היה רגיל בבחירתו לאחר בר המצווה להתפלל בבית מדרשו של רבי חיים עוזר, שם היה הוא הכהן היחיד. כאשר היה מסיים את ברכתו היה רבי חיים עוזר מחבקו ומנשקו, ואומר לו בחיבה: "קיבלת את המנדט לברך את יהודי וילנא בברכת כהן". גם בחג הסוכות הראה לו רבי חיים עוזר הוקרה וחביבות יתירה, והושיבו בראש השולחן באושפיזין דאברהם אבינו, למרות היותו הצעיר מבין המסובים. הרב גוסטמאן תיאר פעם באוזניו, כי בצעירותו כשנמנה על תלמידי ישיבת 'שער התורה' גרודנא בליטא, זכה להתברך בברכת כהנים מפי מורו ורבו מרן הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל ברגלים. "חרוט בזכרוני", אמר לי הרב גוסטמאן, "אותם רגעים בהם היה עולה רבי שמעון לדוכן. רבים מתלמידי הישיבה התקבצו סביבו, ועמדו לפניו

בפרשתנו מופיעים שלושה פסוקים מיוחדים במינם, סגוליים ונשגבים, אשר העולם עומד בזכותם פשוטו כמשמעו. אינני אומר זאת לתפארת המליצה, אלא כך אומרים חז"ל במפורש בתלמוד ירושלמי (סוטה ט, יד):

"רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יהושע, מיום שחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה, ולא ירד טל לברכה, וניטל טעם הפירות. רבי יוסי אומר אף ניטל שומן הפירות... אמר רבי זעירא ראשונה ראשונה מתקיימת. מי מבטל? רבי אבין בשם רבי אחא אמר ברכת כהנים מבטלת."

שלושת הפסוקים הללו של ברכת כהנים הם עוצמתיים לאין ערוך ושיעור, עמוקים ורחבים מיני ים, ואין לנו כמעט שום השגה אמיתית מה הם עושים ופועלים עבורנו, ומה יש לנו בזכותם.

הנצי"ב מוואלאז'ין זצ"ל (ספרי, פרשת נשא, בפתחה לברכת כהנים) כותב לשון נוראה ומבהילה: "כל הברכות שבעולם נכללות במילות הקצרות שבברכת כהנים, ואין מה להוסיף עליהן!".

ובספר 'שערי אורה' (שער י) כתב עוד דברים מופלאים: "הכהנים פותחים בברכתם את 'עולם הרחמים', שאין בו דינים כלל, ואף אם ישראל חוטאים ביותר, אין זה משפיע על השפע אשר נשפע עליהם בזכות ברכת כהנים, וכל הפמליה של מעלה מחכים ושמחים בברכת כהנים, וכל מה שאנו עומדים וקיימים היום הוא בזכות ברכת כהנים".

ובאמת הכרתי כמה וכמה גדולי תורה אשר הבינם מדעם לחבב, להעריך ולייקר את ברכת הכהנים בכל ליבם, ולא ויתרו עליה בשום פעם.

לאחר נישואי כשעברתי להתגורר בירושלים עיר הקודש, זכיתי להסתופף בצילו של מורי ורבי הגאון רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל' ריימלעס. דמות פלאים של גאונות מרקיעה שחקים, בקיאות מופלאה בכל מכמני התורה, התמדה ושקדנות מאין כמותה, ועבודת השם בסילודין.

הוא היה מקפיד על מצוות ברכת כהנים עד מאד, והיה ניכר עליו כי זה בנפשו. תמיד הוא הידר שיהיו בישיבה לכל הפחות שני כהנים

בכבוד ראש ויראת הכבוד בכל מהלך הברכה, וכאשר ירד מהדוכן היה פחד להביט בזיו דיוקנו. פניו בערו כלפידים ונדמו כפני מלאך אלוקים ממש, ניכרה עליהם בחוש השראת השכינה!"

חרוט בזכרוני מראיהם של הגאונים הצדיקים רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, ורבי משה יוסף מילצקי זצ"ל, אב"ד בירושלים, שהיו ממש נלהבים מברכת כהנים. הם כיתתו רגליים מ'שטיבל' אחד למשנהו בשביל לחזר אחר ברכת כהנים, להרוויח את הברכה המופלאה הזאת שוב ושוב. כאשר לא השתתפו כהנים במנין בו הם התפללו, היו מסוגלים להיטלטל גם לשכונות מרוחקות יותר, דבר שבא על חשבון זמנם וכוחם, העיקר שלא להפסיד ברכת כהנים מפי שני כהנים.

בניו הגאונים שליט"א של רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, סיפרו שתי עובדות שמעידות עד כמה היה ענין ברכת כהנים בנפשו, וחשוב ויקר לו:

בנו הגאון רבי יחיאל מיכל שליט"א סיפר, כי שנה אחת כשהיה עדיין ילד קטן, לביל שבועות הוא נשאר ער כל הלילה, ולאחר שנגמרה התפילה כבר ציפה לבוא הביתה לישון. אך אז אביו הציע: "בחסידות גור מציינים היום את יום השנה לרבי בעל ה'אמרי אמת' זצ"ל, ומן הסתם נמצאים שם מאות כהנים. הבה נלך יחד לשמוע שם 'ברכת כהנים', כי בין מאות הכהנים שנמצאים שם ודאי יש גם כמה כהנים מיוחסים".

כשהבן ניסה להשתמט בטענת עייפות, השיב לו האב בלהט: "תאר לעצמך, כי מישהו היה בא אליך כעת ומציע לך להצטרף אליו לביקור בהיכלו של הגאון מוילנא זצ"ל בשביל לקבל ממנו ברכה, וכי גם אז היית טוען כי אתה עייף? הרי פשוט לי כי היית רץ ממרחקים כדי לקבל ממנו ברכה... והנה כאן, הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו מבטיח בתורה 'ואני אברכם', ואתה מתלונן על עייפות?!"

בתקופה בה התגורר בירושלים הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ארגנו על פי רצונו מנין יחודי לתפילה לכל ימות השנה, מנין שהורכב מאברכים חשובים, תלמידי חכמים ויראי שמים, והתנהל על פי רוחו של המשגיח, בכוונה, במתינות ובטהרת הלב. ביניהם נמנה גם תלמידו רבי משה אהרן.

בפרוס הימים הנוראים פנה המשגיח אל רבי משה אהרן ושאלו: "האם גם בראש השנה ויום הכיפורים נזכה להשתתפותך במניין?". אך רבי משה אהרן לא הגיב. המשגיח הוסיף לשאול: "נשמע כי אתם מסופקים בדבר? שמא לא מוצא חן בעיניכם המניין, ולכן אתם שוקלים להימנע מלהתפלל בו בימים נוראים?".

רבי משה אהרן השיב בשלילה: "לא ולא, חלילה וחס, המניין הוא אכן טוב וחשוב, אולם חוששני שלא יהיו שני כהנים בתפילה, ולכן לא אוכל להתפלל במנין הזה. שכן בשלמא בשאר ימות השנה, כאשר אין שני כהנים, לאחר התפילה אני הולך לבית הכנסת אחר להתברך, אולם בראש השנה ויום הכיפורים הרי לא אוכל ללכת לבית הכנסת אחר...".

המשגיח השיב לו, כי יעשה מאמצים להשיג שני כהנים למניין, והעיקר שרבי משה אהרן יבוא להתפלל עמו במניין.

לבסוף הגיעו לעמק השווה כי רבי משה אהרן יבוא להתפלל במניין, ואם יבחין בתחילת התפילה כי אין שני כהנים יעזוב את המניין וילך להתפלל בבית הכנסת אחר.

ואכן, רבי משה אהרן הגיע להתפלל במניין, אך למרות מאמציו של המשגיח, לא באו שני כהנים למנין, ונאלץ רבי משה אהרן לוותר על התפילה במחיצת רבו הגדול, כדי שלא יפסיד ברכת כהנים בימים הנוראים.

לאחר התבוננות מועטה בדברי חז"ל המפליגים נוראות במעלת ברכת כהנים, חשיבותה וסגולתה, מבינים מה עמד מאחורי הנהגתו זו של רבי משה אהרן, ואדרבה, לא מובן כיצד שייך לנהוג אחרת.

די להביט בדברי הזוהר הקדוש (פרשת נשוא דף קמז, א) שכתב: "בשעה שהכהן נושא את כפיו, צריכים העם לשבת באימה ובראה, ועליהם לדעת כי השעה היא היא עת רצון בכל העולמות, ומתברכים העליונים והתחתונים, ואין דין שולט בכולם, ועל ידי זה נמצא שלום בכל העולמות, וזה שכתוב וישם לך שלום. לכן יזהר האדם שלא להפסיד את הברכות של שעת רצון".

ברכת כהנים היא זו המזכה אותנו בכל הברכות וההשפעות הטובות! שמעתי מיהודי תלמיד חכם ומזכה הרבים, כי לפני כמה שנים ביקר בעיר 'סופיה', בירתה של מדינת בולגריה. שם פגש יהודי ישיש, בן למעלה מתשעים, אשר נושא בתפקיד הגבאי הראשי של בית הכנסת הוותיק בעיר.

מדובר באחד מבתי הכנסיות ההדורים והמפוארים ביותר בעולם. תבניתו וצורתו של בית הכנסת מדהימים. הרקמות, הרצפות, הגילופים, הנברשות, הרהיטים והחלונות, מעוצבים בתכלית הפאר, בניחוח עתיק בן מאות שנים.

בשנים האחרונות כמעט תמו תושביה היהודים של סופיה, בשל כך בית כנסת מפואר זה עומד שומם כמעט כל השנה מבחינה רוחנית, ולדאבון לב הוא משמש כאתר תיירות יהודי היסטורי שמבקרים בו תיירים רבים.

הגבאי הישיש עשה לו סיור בהיכל בית הכנסת, במהלכו הצביע בפניו על חור גדול שנפער בצד התקרה, והסביר כי בימי מלחמת העולם השנייה הנאצים הארורים החריבו את כל בתי הכנסיות ומרכזי התורה באיזור, מלבד בית הכנסת הנוכחי שנשאר קיים על עמדו. אמנם גם הוא הוזק מעט, כפי שניתן לראות בצד התקרה, אך עד לאחרונה הוא עדיין שימש כמקום תפילה חשוב.

"שנים רבות הילכה כאן שמועה ועברה מפה לאוזן", הסביר הגבאי, "כי אחד מגדולי התורה הנוודים טען, כי סיבת הישרדות בית הכנסת זה בשונה מבתי כנסיות האחרים, נעוצה בשתי הנהגות שהוקפדו עליהם בבית כנסת זה עד מאוד: האחת, מצות 'מקדשי תיראו', כל השנים נשמרו כאן מלשוחח דברי חולין. שנית, כאן הקפידו לברך ברכת כהנים מידי יום ביומו, חוק ולא יעבור".

"לדברי אותו גדול בתורה", הפטיר הגבאי, "זכויות אלו עמדו לבית הכנסת להינצל מחרי האף הגדול ששלט בעולם בשנות הזעם".

זהו הכח העצום של ברכת כהנים. מדהים!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

בהגיע פקחי המס התעקש הרה"ק ר' בונם מפשיסחא להסתגר בחדרו לכמה רגעים, בינתיים הגיעו שרי המיסים והפכו כל החנות ובדקו כל הבדים אחד אחד, וכל הטפסים והחשבוניות, הרבנית נהיה לה שחור בעיניים וראתה כבר את עצמה ואת בעלה מושלכים לכלא...

כ"ק אדמו"ר מדינוב ביתר שליט"א, בשיחה מיוחדת ל'לקראת שבת'
על ההתחדשות וההתרגשות לקראת חג השבועות ומתן תורה

הרב יעקב הייזלר

בעמדנו כעת טרם יום חתונתו של כלל ישראל, יום מתן תורתנו, "עליונים ששו ותחתונים עלו בקבלת תורה מסיני", כולם כאחד רוצים וחפצים לקבל את התורה. ידועים דברי השל"ה שחג השבועות הוא יום הדין על התורה שנלמדה וכן על התורה שיזכה האדם ללמוד בשנה הבאה, וע"כ אמר הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעוזבוז זי"ע, שיותר חושש מחג השבועות מאשר מיום הדין ראש השנה, כי בר"ה דנים על מזונותיו של אדם 'אקוליטש מער אקוליטש ווייניגער' (לחמניה יותר לחמניה פחות), לא כן בחג השבועות שאז דנים את התורה של כל אחד ואחד, והרי כל תיבה ואות מן התורה היא חיים ממש, וכי מוכן אדם לוותר על נשימותיו, לא מדובר כאן מלחמניות, מדובר מנשימות,

אשר ע"כ עלינו להתאזר בעוז ובחזקה לקבלת התורה בשתי ידיים. אולם לב יודע מרת נפשו, וכל אחד מאתנו הרי זוכר שגם אשתקד בחג השבועות התעורר לקראת קבלת התורה מחדש ושוב נפל, וכן לפני שנתיים, ושוב מה תועלת תהיה באם השנה אתחזק שוב והרי יודע אני מרת נפשי, שאינני מצליח להגביה עצמי ולחולל מהפכות של ממש בעצמי.

עלינו לדעת שמחשבות כגון אלו אינן מצד הקדושה כי אם מצד היצר, וכבר צווח הכתוב (תהלים עד, ד) "שאגו צורריך בקרב מועדיך שמו אותותם אותות". הצורך הגדול הוא היצר השואג בנפש האדם דייקא 'בקרב מועדיך', שאז האדם מתרומם ומנסה להתחבר לרגשי אש קודש המאירים והיצה"ר מנסה לקררו ולהשפיל ערכו בעיני עצמו, באמרו וכי מה אתה שווה, הרי זכור לך אשתקד כמה קבלות טובות ובאיזו אורה עלאית חגגת חג מתן תורה והנה שוב אתה מתבוסס בבויץ וכדו'. זהו 'שמו אותותם אותות', הוא מראה לך סימנים ואותות שאכן כך הם פני הדברים.

יתכן מאד שימים שנראים לך לא מוצלחים הם המוצלחים ביותר אז ראשית על האדם לדעת שמחשבות אלו הן אינן מידיד אלא מצד הצר הצורך אותך ורוצה במפלתך, ואל תאבה ואל תשמע לקולו. שנית, יש לשים לב שיתכן מאד שכלל לא נפל אלא התעלה ביותר בשנה שעברה, כי נפילות וירידות אינן סימנים של חוסר הצלחה, אדרבה חז"ל (גיטין מג.) מגלים לנו 'אין אדם עומד על דברי תורה

אא"כ נכשל בהן, ויתכן מאד שדייקא מתוך הירידות והנפילות צמחת ביותר, אמת שאינך רואה עדיין תוצאות, אבל ראייתך המוגבלת והרגשות הנחיתות שלך אינם אומרים כלום על מצבך האמיתי.

ידוע תדע אשר ההתאמצות וההתחזקות במצבים של ירידה והלימוד החלש ביותר באותה עת ערכם גבוה למעלה וסגולתם עצומה להצלחתך בעתיד, והרי חז"ל אומרים (אדר"נ ג, ו) ש"פעם אחת בצער גדולה ממאה פעמים שלא בצער".

בתורתנו הק' כל אות ותיבה מדויקת להפליא ואין אות מיותרת, מי מביין י"ב השבטים קיבל את התואר הנכסף "איש מצליח" ובאיזה תקופה? הלא יוסף הצדיק. תארו לעצמכם יוסף הצדיק שנמכר לעבד בצורה כזו משפילה, ונמצא בערוות הארץ במקום הכי ירוד ושפל בעולם ערות מצרים, והתורה מעטרת אותו "איש מצליח". אלא מה, ההצלחה של יוסף הצדיק היתה שהבין והפנים שההצלחה אינה נקודתית לפי ראות עיני האדם, אלא על האדם לעשות כל רגע נתון את מה שמסוגל באותו עת, ואם יעשה את המוטל עליו במצב הנוכחי הרי זהו ההצלחה שלו, 'ויהי ה' את יוסף ויהיה איש מצליח' התורה מסבירה היות שה' היה עמו בכל רגע ולא נפל ברוחו אלא השתדל מה ניתן לעשות במצב הקשה הנוכח וזהו המתכון להצלחה, בשבועות חלה הילולת הרה"ק הבעש"ט זי"ע, ידוע שאחר הסתלקות הבעש"ט זי"ע התאספו התלמידים בראשות בנו הרה"ק

ומושלכים תחת מנעול ובריחים. הרה"ק השיב שבכדי להכריע בדבר עליו להסתגר בחדרו ולהתיישב בדעתו כמה רגעים, הרבנית נחרדה ואמרה כי אין זמן אפילו לרגע וכי צריך לקבל החלטה מיידית כי הנה זה בא כל רגע לחנותנו, הרה"ק התעקש להסתגר בחדרו לכמה רגעים, בינתיים הגיעו שרי המיסים והפכו כל החנות ובדקו כל הבדים אחד אחד, המה נגשו ובדקו כל הטפסים והחשבונות וכדו' והרבנית נהיה לה שחור בעיניים וראתה כבר את עצמה ואת בעלה, מושלכים לכלא,

והנה הלא 'אומן קרה, נס מן השמים אירע ברגע אחד, האנשים הוכו בסנוורים, עיניים להם ולא יראו, והטביעו חתימתם על הטופס שהחנות מתנהלת כשורה. הרבנית מרוב התרגשות דפקה על דלת חדר בעלה הרה"ק זצ"ל לבשר לו בשורת הישועה, וכשפתחה הדלת לתדהמתה ראתה אותו רכון על הגמרא בהתמדה ושקידה עצומה ואינו מבחין בה כלל, לשאלתה הרי אמרת שאתה נכנס לרגעים ספורים להתיישב כדת מה לעשות והנה השארתי אתי לבדי להתמודד עם אותם בריונים, ענה לה הרה"ק במתק לשונו שמעי נא רבנית יקרה דבריי, דוד המלך אומר בתהלים (ק"ט, צה) "לי קוון רשעים לאבדנו עדותיך אתבונן", היינו שדוד המלך התכוון לומר שאימתי הזמן המסוגל ביותר להתבונן בעמקי סודותיה של התורה דייקא בזמן של לחץ ודחק שהרשעים רוצים לאבד את האדם, והנה כעת כשהני בריוני נכנסו לביתי נתמלאתי בפחד נורא ואברי דא לדא נקשן, הבנתי כי כעת הזמן גרמא ומוכשר לצלול בים התלמוד ולהשיג חלקי התורה שבלתי מובנים בזמנים רגילים. ולכן קודם כל רצייתי לעיין באותם סוגיות קשות שזה תקופה אינם מובנים לי, ע"כ הסיפור.

אם סיפור זה נראה לכם שייך לדור העבר, הרי כי חדשות יש לנו עבורכם שסיפור זה אקטואלי לשנת תש"פ, תשמעו סיפור משנת תש"פ.

סיפור זה סיפרתי לפני כמה חדשים באחת הישיבות הקדושות בירושלים, אחר השמועס ניגש אלי בחור אחד ושח לי כשהוא פותח סגור ליבו, וכה אמר לי שדבר כעין זה מתרחיש עמו המון פעמים שבעת חזרתו מיישיבתו לביתו מוכרח הוא לעבור דרך רחוב גאולה (אשר כידוע הרחוב מלא וגדוש מעוברים ושבים) וכשניצב בפניו נסיון בשמירת עיניים אזי תיכף מסיח דעתו ע"י התבוננות בסוגיית הלימוד בישיבה, (כהדרכת הרמב"ם) ותמיד במצבים כאלה מתגלים ומאירים לפניו פשטים וסברות נפלאות שבעת שבתו עם חברים בישיבה לא נהירין לו, נמצא שדייקא בעת הדחק והעוני הנפשי אז הזמן מוכשר ביותר להשגת התורה.

להבין מה היא ענין כפיית הר כגיגית

וזהו היה למעשה ענין קבלת התורה בכפיית הר כגיגית, כי הרי למה היה צריך לכך והרי כלל ישראל צעקו 'נעשה ונשמע', אלא הענין היה כי הקב"ה רצה להמשיל לכלל ישראל שדייקא בקיום התורה בשעת הדחק אז הזמן מסוגל להצלחה ברוחניות וגם בגשמיות, כדכתיב (ויקרא כו, ג) אם בחוקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה -

רבי צבי ז"ע (שמסר אח"כ את ההנהגה להרב המגיד ממעזריטש ז"ע) וסיפרו ממופתיו הגדולים והעצומים והישועות הנשגבות שהתחוללו בארבע אמותיו, לפתע נרדם הרה"ק ר' צבי ואחר כמה דקות נייער מתרדמתו, כשכל כולו אחוזו שרעפים ובחרדת קודש סיפר לתלמידים שזה עתה התגלה בפניו אביו הבעש"ט מעולם העליון וטענתו בפיו מהו ביטול הזמן שאתם מבליים בסיפור אותות ומופתים ממני, וכך אמר לי אבי: דע לך בני, שלמעלה בשמים אין לנשמת מזה שום טובה כלל, וגם לכם אין בזה שום תועלת לעבודת ה' יתברך, אלא רק תתבוננו בעבודת ה' שלי, ותנסו לילך בדרכי אלה. שאלו רבי צבי, אבא! אבא! וכי איזה שמץ השגה יש לנו בעבודתך שעליונים ותחתונים חלו מפניך? בני יקירי ענה לו אביו, אגלה מהי עבודת ה' שלי שתדברו ותתבוננו בה, על דרך משל האדם אשר רוצה להגיע לפסגת הר גבוה אשר השהות שם בהר היא ממש תענוג מצחות האויר וכדו', אולם הדרך להגיע להר כרוכה בקשיים עצומים מחמת אבני הנגף וקוצים וברקנים הדוקרים לפעמים עד זוב דם, אבל על האדם הרוצה להגיע לשם לא להרפות ולא להתפעל מהדקירות ומאבני נגף הפוצעים גופו כי אם להיות צמוד למטרה להגיע לפסגת ההר. והנה האדם עשה כך, עלה ונפצע ושוב עלה עד שסוף כל סוף הגיע לפסגת ההר, וכשנמצא בהר ונהנה מזיו האויר ומהנוף המרהיב לפתע מעדו רגליו ונפל מגובה ההר וריסק עצמותיו לגמרי, ובשארית כוחותיו מנסה שוב לטפס כבראשונה, "זהו נקרא עבודת ה'", ע"כ הגילוי הנפלא של הבעש"ט לבנו.

לענינו, סיפור נורא הוד זה כולל בתוכו כל ההדרכה השייכת, ראשית, שבכדי להגיע יש לטפס ולהתייגע 'שתהיו עמלים בתורה'. שנית, לא להתפעל מירידות ונפילות יהיו מה שיהיו ח"ו, אלא להיות צמוד למטרה בהסכמה חזקה בלב "שהנני רוצה לעלות ולהתעלות בתורה ועבודת ה' ושום דבר שבעולם אפילו עד זוב דם לא יזיז אותי ממטרת". ועיקר הלימוד מהסיפור הזה אשר בכוחו להחיות עצמות היבשות ונפשות הנואשות, שאפילו אם הגעתי כבר לפסגת ההר ושוב נפלתי נפילה עצומה, הרי שאני מתחדש כבראשונה - זה נקרא עבודת ה'.

מסופר על הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא, אשר בצעירותו לא רצה ליהנות מכתרה של תורה ועסק לפרנסתו במכירת בדים לתפירת בגדים, כמובן שהעסק התנהל באופן שהוא עסק בתורה יומם ולילה, והרבנית ניהלה את החנות. בימים ההם כמו בזמננו צריך היה כל שנה להגיש מאזן שנתי, וכך מקבלים רשיון לעסק לשנה הבאה, כמובן ביתו של הרה"ק ר"ר בונם התנהל קצת בבחינת למעלה מן הזמן, ולא הגישו זה עשר שנים מאזן שנתי, בלשוננו נקרא עסק כזה 'עסק שחור', שאם נתפסים ע"י רשויות המס אזי העונש ע"כ הוא כמה שנים בבית האסורים ה"י.

יום אחד שמעה הרבנית שרשויות המס השתלטו על חנויות בשכונה ועוברים מחנות למשנהו לבדוק כשרות ניהול העסק, הרבנית נבהלה מאד והזעיקה את בעלה מביהמ"ד, ובפחד ובהלה שאלה אותו מה עושים כעת, האם לברוח או שמא לזרוק הבדים מבעד לחלון כדי לשבש להם מזימתם, והרי כל רגע עלולים אנו להימצא אזוקים

הזוג שהתפרץ למשרדי היה ממש חסר אונים. "כבוד הרב", פתח האב בזעם מתפרץ, "אני, אין לי שום בעיה עם היהדות, אבל מה שעשיתם עם הילד שלי זאת פשוט הונאה: גנבתם לי אותו!". הרבה האשמות ספגתי בשנות הפעילות של מוסדותינו, אבל גניבת ילדים לא היתה אחת מהן...

הרה"ג רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א על הצימאון לתורה

"נְעִיָּשָׁה וְנִשְׁמָע אָמְרוּ כְּאֶחָד"

הזוג שהתפרץ למשרדי היה ממש חסר אונים. "כבוד הרב", פתח האב בזעם מתפרץ, "אני, אין לי שום בעיה עם היהדות, אבל מה שעשיתם עם הילד שלי זאת פשוט הונאה: גנבתם לי אותו! זהו, הוא כבר לא יהיה שלנו!".

הרבה האשמות ספגתי בשנות הפעילות של מוסדותינו, אבל גניבת ילדים לא היתה אחת מהן... הפעם לא רק שלא ידעתי מי הם העומדים לפני, במקרים שכאלו לא נותר אלא לפנות אל הלב, אל נקודת היהדות. "שבו בבקשה", ביקשתי, "קודם תעשו ברכה, תשתו משהו, אחר כך אפשר לדבר כמו יהודים טובים".

הם התיישבו, הזעם עדיין מרצד בעיניהם. אחרי ברכת "שהכל" משהו הפשיר. "במה מדובר?" שאלתי. האבא לגם קמעה והחל לשפוך שיחו:

"לפני כמה שנים", אמר, "החל הבן שלי להשתתף בפעילות של 'אור ישראל'". "זה דבר גדול מאד", אמרתי. "הארגון הזה, שזכינו בסיעתא דשמיא להקים לפני שנים, הוא למעשה תנועת נוער שפועלת עם ילדים מהציבור הכללי. בעיקרון, וכדי לא להרחיק אפילו אחד, מטרתה המוצהרת היא להעניק לילדים תודעה יהודית, ומעט מידע על המסורת של עמנו. במשך השנים זכה הארגון הזה להצלחה גדולה. כיום הוא מונה כבר עשרות סניפים בכל הארץ, מקריית שמונה ועד אילת. התוצאות, ברוך ה', מרחיבות לב".

הילד המדובר, כך התברר לי, השתתף בפעילות של הסניף בקריית מלאכי. "הוא הבן הבכור שנולד לנו אחרי שבע שנות ציפיה", הסבירה האם. "הוא העיניים שלנו, כל כך הרבה ציפינו לו! מה יש לנו בעולם חוץ ממנו?", כפי שהם טרחו לשוב ולהסביר, ההורים הם אנשים שרואים את עצמם כחילונים מוצהרים בני מעמד הביניים הגבוה. הם משכילים וממש לא מעוניינים שהילד הבכור שלהם יהפוך לאדם חשוך. "זה הכל התחיל עם תנועת הנוער של הרב", חזר הזעם לקולו של האב, "אבל שם הוא אבד לגמרי. הוא התעקש ללכת ללמוד בישיבה, וכל יום שחולף אנחנו מרגישים שהוא אבד לנו".

מה ששבר את רוחם אירע לקראת יום ההולדת ה-16 של הילד. "הכנו מסיבה גדולה, ואז נתנו לו את ההפתעה: כרטיס טיסה משפחתי לשבועיים של טיולים באיטליה ובאירופה הקלאסית.

הדגשנו שהכל יהיה כשר למהדרין. היינו בטוחים שהוא ישמח, אלא שאז הוא קם והכריז שהוא לא מתכוון להשתתף. 'זה לא מתאים לי', טען 'זה ביטול תורה'. אין! איבדנו אותו. והכל בגלל הארגון של כבוד הרב", סיים האב את נאום הקטגוריה.

יותר מכל התרגשתי. ילד יהודי, שרק לפני שנים אחדות גילה את אור התורה, כבר זכה להעפיל לדרגה נשגבה כזו שהוא מוכן לוותר על הנאות גדולות - ובלבד שלא יפסיד יום של לימוד. עכשיו רק הייתי צריך להסביר להורים.

המשנה במסכת אבות (פרק ג' משנה יד) אומרת: "חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה, חביבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם, שנאמר: כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזובו". והיה אבא זצ"ל, ראש הישיבה נוהג לעיין: מה ראה התנא לכנות את התורה הקדושה "כלי חמדה", ועוד שהרי גם בפסוק שממנו הוא מביא ראיה לא מצינו שנקרא "כלי חמדה", אלא "לקח טוב"?

אלא, היה אבא זצ"ל מלמד ואומר: "בא התנא ללמדנו כי ברוב חביבותו לישראל החדיר הקב"ה והטביע בכל נפש ונפש מישראל

**"הכנו מסיבה גדולה, ואז נתנו
לו את ההפתעה: כרטיס טיסה
משפחתי לשבועיים של טיולים
באיטליה ובאירופה הקלאסית.
הדגשנו שהכל יהיה כשר למהדרין.
היינו בטוחים שהוא ישמח, אלא
שאז הוא קם והכריז שהוא לא
מתכוון להשתתף. 'זה לא מתאים
לי', טען 'זה ביטול תורה'**

בעקבות מה שקרה לאחיו הגדול החל להתחנן שגם הוא רוצה להצטרף לפעילות של 'אור ישראל' - אלא שאנחנו כבר היינו למודי ניסיון ולא הסכמנו לאשר לו את העין, כי לא רצינו לאבד גם אותו, שלא יתחרד לנו. עכשיו, בעקבות מה שאמר הרב, אני חושב שאולי נאפשר לו להשתתף. אם זה מה שהסבתות שלנו רצו, מי אנחנו שנתנגד?!"

הפגישה הסתיימה. בערב חג השבועות סיים האח הגדול מסכת פסחים עם 300 נערים. האח הצעיר התחיל גם הוא מסכת חדשה, והקדוש ברוך הוא אומר: "ראו את בני חביבי העוסקים בשמחת".

(מתוך הספר 'אור השבת')

כיסופין והשתוקקות עצומה לתורה. כל יהודי, שרגליו עמדו על הר סיני ונשמתו זעקה 'נעשה ונשמע', נעשה כלי קיבול מיוחד לתורה. זוהי, אפוא, חביבותם של בני ישראל, שניתן להם 'כלי חמדה', דהיינו כלי קיבול מיוחד והשתוקקות לתורה. לכל יהודי יש תכונה זו, גם לזה שהתרחק וכבר הספיק להתכחש לכך.

"הדבר גם מדויק בלשון התנא, שחזר וכפל 'חיבה יתרה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם', דהיינו שאחרי שניתן להם כלי הקיבול זכו גם לקבל את התורה שבה נבראו שמים וארץ. אבל בין כך ובין כך קרואים ישראל 'בנים אוהבים למקום', שלכל יהודי באשר הוא יש השתוקקות לתורה. כל מה שצריך הוא רק לגלות את זה; וכאשר תתגלה האהבה, נהרות לא ישטפו".

הבטתי בהורים הזועמים מולי, וכבר התפתיתי לפייס אותם ולסיים את הענין בזה, אלא שאז נזכרתי במאמרו של אבא זצ"ל. הבנתי שגם להם עצמם יש כלי חמדה בתוכם. הבנתי שקרוב הדבר גם אליהם. התחלתי לדבר אל הנקודה הזאת שבתוך לבם.

"אשריכם", אמרתי להם, "אתם זכיתם למה שאלפי אמהות יהודיות במשך הדורות השתוקקו לזכות לו. זכיתם לבן תלמיד חכם. אתם צריכים לשמוח. מי יודע כמה דמעות שפכו הסבתות שלכם שבזכותן זכה הילד לכך. מובטחני בו שעוד יהיה גדול בישראל, ויאיר את העולם בתורתו".

הדמעות ששטפו את פני ריככו בבת אחת את זעמם. האם היתה הראשונה שנדלקה. "כבוד הרב", היא יבבה, "אנחנו מתנצלים. לא ידענו שזה כל כך חשוב. הרב צודק!". עוד רגעים של התקרבות חלפו, וגם האב הצטרף.

עוד באותו מעמד זכיתי לראות את 'הכלי חמדה' של ההורים מתגלה. "האמת, כבוד הרב", סיפר לפתע האב, יש לנו גם בן צעיר.

* הרצאות מיוחדות לחג השבועות

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

"זכור לי אחד מלילות שבת, כאשר שעיה, ילדנו החמישי, שהיה אז תינוק פעוט, פרץ בבכי בשעת הדלקת הנרות, לא היה זה בכי אופייני לתינוק. רעייתי ואני כבר היינו רגילים לתינוקות בוכים! היה זה בכי חזק, תובעני, כביכול דורש פעולה מהירה. יכולתי לשמוע משהו לא-רגיל בבכיו"

הגה"צ רבי נחום כהן שליט"א, על השגחה הפרטית

"וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר ו', כ"ז)

שמחת החיים של רבי נחום כהן מידבקת. בכוחם של קולו המדהדד וחיוכו החמים לרומם את רוחם של המדוכאים והמאוכזבים ביותר, וסיפוריו ושיעוריו המלהיבים כבר עוררו וגרמו שמחה לאלפי מאזינים, הצמאים לניחוחם המיוחד של דברי העידוד והמוסר שלו. אחד הנושאים החביבים על ר' נחום במיוחד הוא: תפקידה הבלתי פוסק של ההשגחה הפרטית בחיינו. תמיד הוא מוכיח את קהל מאזיניו, כמו את מאות הפונים אליו לבקשת עצה והדרכה, לזכור ולא לשכוח, כי חיינו מונחים ומכוונים ללא הרף בידי אדון העולם. ר' נחום מביא דוגמא אחר דוגמא, בהן הוא ממחיש כיצד מצבים מפחידים מתבררים לעיתים קרובות כמועילים לאין חקר, או כיצד מאורעות שהם לכאורה חסרי פשר, נראים מאוחר יותר כחלק מתכנית על גדולה ורחבה הרבה יותר.

ר' נחום היה בטוח ביכולתה של רעייתו לטפל בשעיה, עד שלא התייחס כלל לבכי, ויצא בשלווה מביתו, בדרכו לבית-הכנסת לתפילת שבת.

עם שובו לביתו, הופתע למדי לשמוע את שעיה בוכה שוב. בירור קצר עם הרבנית העלה כי שעיה פשוט לא הפסיק לבכות מאז שהתחיל כבר קרוב לשעתיים!

בשלב זה, התחילה הרבנית כהן לדאוג. מה יכולה להיות הסיבה לבכי? מה לא כשורה? מדוע שעיה מרגיש כל כך לא בנוח, האם, ח"ו, הוא חולה? מה עליהם לעשות?

ר' נחום לא איבד את עשתונותו. לדעתו, לא היתה כל סיבה לבהלה. הוא הבטיח לרבנית בנימה מרגיעה כי שעיה יפסיק לבכות תוך זמן קצר, והציע לגשת לסעודה.

במשך כל הסעודה, יילל שעיה ללא הפסקה. הוא בכה במרץ שכה, כפי שר' נחום מעולם לא ראה אצל אף אחד מילדיו. אין ספק שהוא ירדם מתוך בכי, בדקות הבאות, הרגיע את רעייתו חסרת המנוחה.

לאחר ברכת המזון, הבחין ר' נחום כי עצביה של הרבנית מתחילים להיות מרוטים. לכן, הציע לה שהוא יטפל בתינוק והיא תלך לישון בשעה מוקדמת מן הרגיל. אחרי הכל - כך טען - היא הרי טרחה ועמלה קשה כל יום השישי בהכנות לקראת שבת, ומן הראוי שתוכל לנוח ולישון מעט ללא הפרעה.

הרבנית קיבלה את הצעתו של בעלה בחוסר רצון, והשאירה את

מתוך רצון לחזק את המסר שבסיפוריו, ולמנוע פקפוקים לגבי האוטנטיות שלהם, נוהג ר' נחום לעיתים קרובות לחלוק עם השומעים סיפורים אישיים מחיי היום-יום, כהמחשה לנקודות שברצונו להעביר. הסיפור הבא הינו חוט אחד בלבד מתוך רקמה גדולה ונפלאה של הדרכה והשראה, אותה רקם עבורי ר' נחום במהלך אחת מפגישותי האישיות והיקרות מפז עמו, בביתו שבשכונת גאולה, ירושלים.

ר' נחום נוטל בידו עט המונח על שולחן הסלון שלידו הוא יושב, ומתחיל להקיש בו, דרך שעשוע. הוא נשען לאחור בכסא המסתובב, ונושם עמוקות.

"זכור לי אחד מלילות שבת, כאשר שעיה, ילדנו החמישי, שהיה אז תינוק פעוט, פרץ בבכי בשעת הדלקת הנרות", פותח ר' נחום בסיפורו.

"לא היה זה בכי אופייני לתינוק. רעייתי ואני כבר היינו רגילים לתינוקות בוכים! אלא היה זה בכי חזק, תובעני, כביכול דורש פעולה מהירה. יכולתי לשמוע משהו לא-רגיל בבכיו"

ר' נחום ממשיך לתאר את השתלשלות המאורעות במשך כל אותו הלילה, לפני למעלה מעשרים וחמש שנה.

הרבנית, כמובן, ניגשה מיד לבדוק את התינוק ברגע שהתחיל לבכות. בהיותה אם בעלת ניסיון, ידעה שאין סיבה לבהלה. במקום זאת, היא ניסתה לברר מה מציץ לו, ולהרגיע אותו בדרכים הבדוקות והמנוסות.

התינוק הצורח, יחד עם ארבעת הילדים הגדולים יותר, לטיפולו של בעלה. ר' נחום השכיב את שיעה הקטן בעגלה וניסה ללמוד, תוך שהוא מנדנד את העגלה ביד אחת.

חלפו שעתים הרבנית כהן התעוררה ויצאה מחדרה, כדי לברר מה שלום הפעוט. לגודל חרדתה, שיעה עדיין בכה! ור' נחום נאלץ להודות כי שיעה לא הפסיק לבכות אפילו פעם אחת, במשך הזמן בו נחה אמו.

בשלב זה, לא יכלה יותר להבליג. "מעולם לא קרה לנו דבר דומה לכך. זה ממש משונה. לדעתי רופא חייב לבדוק אותו. אנחנו פשוט לא יכולים לשבת בחיבוק ידיים. אמנם שבת עכשיו, אבל אני מרגישה שזה מקרה חרום" ר' נחום הסכים אתה, אבל השעה התקרבה לחצות הלילה. לא היה מקום בו ניתן להשיג רופא בשעה כה מאוחרת בליל שבת, אך ביתם נמצא במרחק הליכה מבית-החולים "בקר חולים".

"אולי אקח את התינוק לחדר מיון?", הציע ר' נחום, "אפילו אם נקרא לאמבולנס, לא אגיע לבית החולים מוקדם יותר". הרבנית כהן הסכימה לכך. ר' נחום לקח את שיעה בעגלה, ירד את שתי הקומות והחל לצעוד נמרצות לעבר בית-החולים שברחוב הנביאים. לפני שיצא מביתו, ניסה להרגיע את רעייתו. "עוד תראי", אמר לה בקול רך, "אני בטוח שהכל כשורה איתו".

"אינני מודאגת", אמרה לו הרבנית, בנימה מתגוננת קמעא, "אני פשוט רוצה לדעת מדוע הוא בוכה ואינו מפסיק!". ר' נחום הוביל את העגלה ובה תינוקו הצורח, ברחובותיה השקטים של ירושלים. "אני מקווה ששיעה לא מעיר אף אחד", חשב בליבו, בעודו חוצה את הרחובות השוממים.

לאחר פחות מעשר דקות, התקרר ר' נחום לבית-החולים. המקום היה מוכר לו, ולכן ניגש ישירות לכניסה הראשית, המובילה לחדר המיון.

סמוך לכניסה, הבחין ר' נחום בזוג צעיר. ניכר היה לפי לבושם שהם אנשים דתיים, והיה ברור שהאישה קרובה ללידה. כדי לחסוך מזמנם היקר, פנה ר' נחום מיוזמתו בהדרכה, כפי שהיה סבור שהם זקוקים לה: "הכניסה ליולדות נמצאת מעבר לפינה. עדיף שתיכנסו משם, מאשר מכאן".

האישה, שפניה היו מופנות לעבר בעלה, הסתובבה לאחור כדי לראות מיהו זה שדיבר. מבט אחד שלה בר' נחום הספיק, והיא פרצה בצחוק.

ר' נחום, כמובן, לא נפגע כלל וכלל מצחוקה. הוא הניח שאמנם זהו מחזה משעשע: אדם יוצא לטיול עם תינוק, בחצות ליל שבת. הוא אפילו גיחך לעצמו, בחושבו כי בוודאי מראהו מצחיק למדי בעיני הזוג.

נו, אם הופעת שיעה לילה כה מאוחרת כדי לשחרר מעט את המתח בו הם שרויים ברגעים אלו, חשב לעצמו, 'אזי כבר הועילה הדרך שעשיתי לכאן'.

הבעת פניה של האישה התחלפה מיד מצחוק להבעת אשמה. היא הסבה את ראשה הצידה במבוכה.

את הדממה המביכה שנוצרה, הפר בעלה. "אני מצטער מאוד", התנצל בפני ר' נחום. "אשתי לא התכוונה לצחוק על מישהו, חס וחלילה. ברשות הרב, אסביר את שהתרחש כאן הרגע. לא הייתי רוצה לפגוע בכבודו", נראה היה שהוא מזהה את ר' נחום, ופונה אליו בדרך כבוד, בגוף שלישי.

"אשתי ואני עומדים כאן כבר כמעט עשרים דקות. כפי שהרב בוודאי הבחין, אשתי קרובה ללידה. אנחנו גרים ממש ברחוב הסמוך לכאן. ביקשנו את אחת השכנות להיכנס ולהשגיח על ילדינו, והגענו לכאן ברגל. אבל כשהתקרבונו לפתח בית החולים, סירבה אשתי להיכנס. היא טענה שהיא לא רוצה ללדת כאן, אלא ברצונה שניקח מונית לבית חולים יותר דתי, אפילו אם עלינו לנסוע בשבת.

"אמרתי לה שלדעתי אסור לנו לנסוע בשבת לבית-חולים אחר, אם אנחנו נמצאים כבר בבית-חולים. אמרתי לה שלא אכפת לי לגשת בפעם הבאה לבית-חולים אחר, אבל לדעתי היא חייבת ללדת הפעם כאן.

"אשתי אמרה שהיא חוששת ללדת בבית-חולים שלא מקפידים בו על כל ההלכות. לטענתה, לא יהיה לה אמון מלא ברופאים ובאחיות. ואז היא אמרה, שהיא תסכים ללדת כאן, רק אם רב יבטיח לה שאין בכך כל חשש.

"אמרתי לה, שהשעה כבר אחר חצות, ואין רב שאפשר להתיעץ איתו בשעה כזו! אבל אילו הייתי יכול, כך שאלתי אותה, על דעתו של איזה רב היתה סומכת?"

"אשתי אמרה לי, 'הייתי סומכת על ר' נחום כהן. שמעתי הרבה שיעורים שלו, ואם הוא היה אומר לי שאין חשש ללדת כאן, הייתי נכנסת בלי שום היסוס!'.

"וכך אנחנו מתווכחים בנושא כמעט עשרים דקות. ואז, בדיוק לאחר שאשתי הסכימה לקבל את דעת הרב, היא מסתובבת לאחור ורואה את הרב בעצמו, עומד לילדינו! זה היה גילוי כמה מרגש של השגחה, עד שהיא פשוט פרצה בצחוק!".

ר' נחום פנה אל האישה הצעירה הנבוכה, והצביע על שיעה שבעגלה. "הוא, הוא נולד לא מזמן, כאן בבית חולים זה. למעשה, כל חמשת ילדי נולדו כן. הרבנית שלי היתה מאוד מרוצה מהשירות שקיבלה, וכך גם אני".

הבעת פניה של האישה התחלפה, והיא נראתה רגועה יותר. ר' נחום הניח את ידו על כתפו של הבעל, ונשען לעברו כתוספת הדגשה. "למעשה", המשיך ואמר, "אף אחד מילדי לא נולד בשבת, ולמרות שהיינו יכולים לנסוע לכל מקום אחר, עדיין העדפנו את בית החולים 'ביקור חולים'".

ר' נחום הפסיק לרגע, נותן לדבריו הזדמנות להיקלט, והוסיף: "ה' יעזור שתהיה לידה קלה!".

בני הזוג השיבו "אמן", והחליפו מבטים מחוייכים. הנהון לאות הסכמה מצידה, ולאחריו ביקש הבעל מר' נחום לחזור על הסבריו לגבי הכניסה הישירה למחלקת יולדות. השניים הודו לר' נחום על דברי העידוד וברכתו, ומיהרו לדרכם.

ר' נחום נאנח בסיפוק עמוק, על כך שזכה להיות השליח להשמיע

לא יאומן כי יסופר, אבל היוצר והממציא של כל הבריאה וחכמתה, ממש משתוקק ומתאוה שנשב עם החברות שלנו ונברר את פירוש המשנה בבבא מציעא, "אלו מציאות שלו ואלו חייב להכריז". והוא יתברך, וכל פמליא דיליה, אומרים "חזו חזו בני חביבי" על כך שאנו יושבים ומתעמקים בגמרא ש"המוציא מחבירו עליו הראיה"

תורת הגישמאק --- דרכים, עצות, רעיונות ותובנות, להצלחה בלימוד התורה הקדושה

יש מילים באידיש שאין להן תרגום מדויק. אחת מהן, ללא ספק, היא המילה 'גישמאק'.

ה'גישמאק' הזה, או אם תרצו, ה'מתיקות התורה' הוא אחד מהתבלינים החשובים והכרחיים ביותר להצלחה בתורה.

אם ברצוננו לנתב את עצמינו לחיי תורה ובעיקר לאהבת תורה, עלינו להקנות בעצמנו בראש ובראשונה את ה'גישמאק' בלימוד.

לקנות את ההרגשה המיוחדת הזאת, באמצעותה נהנה מכל רגע יקר של לימוד תורה, להתגעגע ללימוד, להתבשם ממנו ולהרגיש את מתיקות ועריבות התורה ברמה גבוהה. ניתן לומר כי הלימוד עם

'מתיקות', ללימוד בלעדיו, הוא הבדל של שמים וארץ.

בעולם הישיבות, כידוע, מקדישים את רוב ככל סדר היום ללימוד הגמרא, בעיון ובבקיאות. ברור אפוא שכדי שנוכל להתמיד בלימוד

הגמרא, שומה עלינו לקנות בקנין נפשי את הכלים וההרגשים שיאפשרו לנו למצוא טעם בלימוד, כדי שהעיסוק בתורה ימשוך אותנו, כדי שח"ו לא נאבד עניין לאחר שעות או אפילו פחות מכך..

של לימוד רצוף.

אם נשאל את עצמינו, בני ישיבה החובשים את ספסלי בית המדרש מבוקר ועד ערב, ונסה לברר בתוככי תוכינו מה הוא המנוע העיקרי

שגורם לנו לשבת במשך כל היום על יד הגמרא, ולעסוק בה בעיון ובריכוז מירבי, כמובן שהסיבה הראשונה תהיה כי כך ציווה אותנו ה'

יתברך, שלימוד התורה הוא היעד שאליו צריך כל בחור ירא שמים לשים את מגמת פניו ולכוון את צעדיו עלי אדמות.

אמנם עיון וחפוש פנימי יגלה לנו לא פעם, שלמדנו בת"ת, ולאחר מכן בישיבה, בלימוד שגם נועד להשיג מטרות חיצוניות.

פעם מתבצע הלימוד מתוך רצון להצליח בלימודים ובחברה, פעם הוא נועד לאפשר לנו לשרוד בהיכלי התורה עד לנישואינו בשעה טובה ומוצלחת, ופעם אנו מתאמצים מאד ללמוד כדי לשמח את

אבא ואמא, סבא וסבתא...

נכון אמנם, שלימוד תורה מכל מטרה שהיא, גדול הוא וחשוב לאין ערוך, וכבר הורו לנו חז"ל 'לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו שלא

לשמה'. אך כל עוד הלימוד נעשה מסיבות חיצוניות, שאינן נובעות מתוככי לבבו ונפשו של הלומד, אלא מתוך מטרה להרוויח רווחים

או למנוע נזקים, אל לנו לצפות מעצמנו להתמיד ולהמית את עצמנו

באוהלה של תורה, לאורך ימים ושנים.

אומללים הם הבחורים הללו, לוקים הם בכפליים.

פעם אחת כש'שרפו' כביכול את מיטב שנותיהם בביצוע משימה מכבידה שאינה לרוחם, ופעם שניה בכך שהם החמיצו את

ההזדמנות להנות מהמתנה הנפלאה ביותר שהעניק הקדוש ברוך הוא לעם ישראל.

הגדרתם של דברי התורה כ'מתוקים מדבש ונופת צופים', נשמעת להם כגוזמא בעלמא, התיאורים על יהודים השמחים עם התורה

ונהנים מכל רגע של לימוד התורה - נשמעת באוזניהם כסיפורי אגדות שאין בינם ובין המציאות כל קשר.

כן, נכון. אמרו לנו שהתורה מתוקה היא ללומדיה.

סיפרו לנו כמה נחמד ונעים לעסוק בתורה שעות ארוכות ברציפות. שכנעו אותם, או לפחות ניסו לשכנע.

הם שמעו סיפורים על גדולי ישראל בכל הדורות, ואפילו עשו להם מבצעים של לימוד 'רצופות' בימי השובבי"ם, בחודש אלול או בשלהי זמן חורף.

אבל לפעמים עדיין לא טעמנו את מתיקות ועריבות התורה.

לא קיבלנו מספיק את ההזדמנות לחוש להרגיש את ה'מתיקות' וה'גישמאק' המיוחד הזה.

**לא יאומן כי יסופר, אבל היוצר
והממציא של כל הבריאה וחכמתה,
יתברך ויתעלה עד אין קץ, ממש
משתוקק ומתאוה שנשב עם
החברותא שלנו ונברר את פירוש
המשנה בבבא מציעא, "אלו
מציאות שלו ואלו חייב להכריז"**

מדוע ישנם לא מעטים, שכל הפרעה קלה יכולה להוציאם משיווי המשקל?
מדוע כל אירוע קטן מצליח להפריע לנו ברציפות הלימוד?

התשובה מאוד פשוטה.

גדולתה ועוצמתה של המתנה שקיבלנו, מחייב את היצירה להשקיע מאמץ רב ותיחכום רב, כדי שלא יהיה לנו חיבור אמיתי עם דף הגמרא.

הבה נתחכמה לו...

אז לפני שמתחילים, רגע לפני שאתה פותח את הגמרא, אנחנו חייבים להתבונן מעט, כדי שנבין מה עומד לפנינו: הקב"ה בורא כל העולמות, יוצר כל החכמה האין-סופית של הבריאה ושוכניה, יוצר אור ובורא חושך, השמים וכל צבאם, ההרים הרמים, כל בעלי החיים על כל מורכבותם, ש"עשה, עושה ויעשה את כל המעשים". בורא כל העולמות, בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו הקדושה, שהיא מכתבו, אש שחורה על גבי אש לבנה. ומהו רצונו יתברך מאיתנו?

לא יאומן כי יסופר, אבל היוצר והממציא של כל הבריאה וחכמתה, יתברך ויתעלה עד אין קץ, ממש משתוקק ומתאוה שנשב עם החברותא שלנו ונברר את פירוש המשנה בבבא מציעא, "אלו מציאות שלו ואלו חייב להכריז". והוא יתברך, וכל פמליא דיליה, אומרים "חזו חזו בני חביבי" על כך שאנו יושבים ומתעמקים בגמרא ש"המוציא מחבירו עליו הראיה".

הקב"ה בכבודו ובעצמו, כפי שהרחיב רשב"י זיע"א בזה"ק, מתענג ממך, העמל בתורתו, בחמדת שעשועיו. כשתדע ותפנים, עד כמה חשוב ויקר לנותן התורה יתברך, שאתה

סיפקו לנו תיאור נפלא, אך דומה הוא לתיאור של נוף מרהיב באוזניו של סומא שאינו יכול לראותו ולהבין מה הוא היופי המיוחד בנוף הספציפי הזה, שכן עצים, נחלים וסלעים אפשר למצוא כמעט בכל מקום. מטרת הקובץ שלפניכם היא להעניק כלים, דרכם נוכל לחוש את ההנאה והאושר שבעסק התורה בעצמנו, להאחיב על עצמנו את לימוד התורה, לטעום מצוף נועם מתיקות ונעימות התורה. בקטעים הבאים ננסה למנות בקצרה, כמה וכמה דרכים ועצות מעשיות, כיצד להצליח ולזכות בכך. הדברים שנכתבו כאן באו מתוך נסיון של רבים, שאכן הצליחו. כמובן שאם יש בידכם עצות טובות נוספות, נשמח גם אנחנו לשמוע. בתקווה ובתפילה שיהיו הדברים לתועלת, ושתראו רוב ברכה והצלחה בעבודתכם, עבודת ה' ית"ש, לעשות נחת רוח ליוצרנו ברוך הוא ולעסוק בדברי תורתו הקדושה.

גדולתה ועוצמתה של המתנה שקיבלנו, מחייב את היצירה להשקיע מאמץ רב ותיחכום רב, כדי שלא יהיה לנו חיבור אמיתי עם דף הגמרא.

לשם יחוד...

כשהמשיגה הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל מסר בישיבה את שיחתו והביא מדרש מרטיט, מרן הגרא"מ שך זצ"ל אמר למחרת, שלא הצליח לתת תנומה לעפעפיו כל אותו הלילה. שימו לב לדברי המדרש:

משל למלך שהיתה לו בת יחידה, ובא אחד מן המלכים ונטלה.

ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו.

אמר לו: בתי שנתתי לך יחידית היא. לפרוש ממנה איני יכול. לומר

לך אל תטלה איני יכול. לפי שאשתך היא.

אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך, קיתון אחד עשה לי

שאגור אצלכם, שאיני יכול להניח את בתי.

כך אמר הקב"ה לישראל:

נתתי לכם את התורה, לפרוש ממנה איני יכול.

לומר לכם אל תטלוה איני יכול.

אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו.

(שמות רבה פרשה ל"ג)

דברי המדרש המרטיטים האלה לא נתנו למרן הגרא"מ שך זצ"ל לתת תנומה לעפעפיו כל אותו הלילה.

דברי המדרש, "לפרוש ממנה איני יכול", לא אפשרו לו לישון.

הקב"ה בכבודו ואומר, שאינו יכול לפרוש מהתורה הקדושה, משוש

שעשועיו ויקרת רוחו, אז איך יתכן שאנו יכולים לפרוש ולו מעט

ממנה!?

והשינוי האדיר שהתורה יכולה לחולל בנפשך ובנפשות כל ברואי עולם, השמים והארץ והעולמות העליונים. כיצד כל מילה בגמרא ובביאורי הראשונים מדוקדקת, מחושבת ומדוייקת, הרי ממילא תתחבר יותר, תתאווה, תאהב. לא תיתן לכל הפרעה קלה "לסלק את הקב"ה ממך". לפתע תתמלא בגאווה עצומה על כך שהקב"ה רוצה, ממש כאן ועכשיו, לשמוע אותך מנגן את מנגינת הגמרא, מתעמק, מקשה ומתריך, מבין, מסכם וחוזר, והנה- לא תוכל להתנתק...
כי כשבן ישיבה מתקדם לעבר מטרת בריאתו, מוציא את הכוחות האדירים ומגיע לתחושות המיוחדות שלמענם נוצר, שיחיה בהם ויתענג על אלוקיו ועל נשמתו הגדולה, ממילא הוא בז להנאות החולפות, הרגעיות והסתמיות.

התבוננות

מה שדרוש מאיתנו הוא רק קצת 'התבוננות' התבוננות קצרה, בת דקה אחת, לפני הלימוד, על נותן התורה, ממציא ויוצר הכל, עד כמה מאושר הוא מלימודו ועד כמה אנו יכולים לעשות לו קורת רוח אדירה, ברגע זה, בסדר הלימוד הבא- נרומם את כל שעות הלימוד הבאות שלנו.
ואפילו נקדיש 10 שניות לומר ברצינות: "הריני מקיים כעת מצוות עשה של תלמוד תורה, לעשות נחת רוח לבוראי", והנה, כל היחס שלנו ללימוד יראה אחרת. בדוק ומנוסה.

בהתחלה הייתי מבולבל, איך אני מתחיל ללמד אותו כ"כ הרבה אותיות, עם מה אני מתחיל, וכמה אותיות אלמד אותו ביום

תשמעו סיפור הרב י.ק. לומד ומלמד גמרא עם תלמידים המגיעים מחו"ל, תלמיד אחד שהגיע אליו לא ידע לקרוא כתב רש"י.
הרב י.ק. שלא זה היה התחום שלו, ניסה לחשוב איך בדיוק הוא מלמד את התלמיד לקרוא כתב רש"י. וכך הוא מספר: לקחתי דף עם כל אותיות הא"ב בכתב רגיל, ועוד דף עם כל האותיות בכתב רש"י, והתחלתי לחשוב איך אני מלמד אותו. בהתחלה הייתי מבולבל, איך אני מתחיל ללמד אותו כ"כ הרבה אותיות, עם מה אני מתחיל, וכמה אותיות אלמד אותו ביום.
ישבתי וחשבתי ופתאום עלה לי רעיון. התחלתי לבדוק אולי יש אותיות בכתב רש"י שדומות לכתב הרגיל, ואותן לא צריך ללמד. התחלתי לסדר את האותיות ופתאום נגלו לעיני משהו מדהים. כמעט כל אותיות הא"ב דומות מאוד בכתב רש"י לכתב הרגיל. ורק 7 אותיות שונות לחלוטין.
ואז הבנתי שלמעשה אני צריך ללמד אותו רק 7 אותיות בלבד.. וזו כבר משימה קלה.

עצמך תלמד את תורתו הקדושה. שחז"ל אמרו ש"תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם ישב הקב"ה ודרש וחקר וצרף ובחן את כל דברי התורה" (תנא דבי אליהו זוטא פרק י), שבכל לימוד של כל מילה בתורה והתעמקות בה מקיימים את המצוה הגדולה מכל, עליה אנו אומרים בכל בוקר "ותלמוד תורה כנגד כולם", הרי ממילא כל היחס שלך אל לימודך ישתנה לחלוטין.
כעת, בכל שעת לימוד שלך, אתה בונה עולמות.

אם נחוש בלימוד התורה, שאנו עסוקים כעת בעשייה של רצונו יתברך, שנתן לנו את תורתו הקדושה. אם נבין ונרגיש, שאנו עסוקים כאן בחיבור לחכמה הרוחנית האדירה והמופלאה ביותר שיכולים לעלות על הדעת. והוא יתברך, רוצה ומשתוקק שנלמד, שנעמול בתורה, ונעשה את רצונו בקיום תורתו ומצוותיו.

אם נקדיש זמן להתבוננות שהקב"ה, יוצר הכל, שמח שמחה שאין כמותה, בלימוד של כל מילה ומילה בתורתו הקדושה, כפי שהורחבה היריעה בדברי חז"ל הקדושים על גודל השמחה של השכינה הקדושה, בכל עמל והבנה ב'מכתב האלוקים', על כל חידוש וחיידוש שנחדש בתורתו, הרי ממילא ניהפך לאנשי מעלה אמיתיים, הרוצים והמשתוקקים באמת להתחבר, עוד ועוד ועוד, אל יוצרנו ברוך הוא, תורתו, חוקיו ומצוותיו.

כשנפנים, שהבורא יתברך, מאזין ומקשיב כעת וקושר כתרים לכל מילה ומילה בתורה שאנו לומדים, והנה הצלחנו לגרום לבורא יתברך לקורת רוח בעיסוק בתורתו, עיסוק בהגיגותיו של היוצר ב"ה, והוא דבוק אלינו באהבתו אותנו ובחשקתו בכל מילה ומילה, כל תג ותג בתורה שאנו לומדים.

אם כך, הלא מילתא דפשיטא היא, שאין גבול לגודל השמחה וההשתוקקות, הצריכה להיות מנת חלקנו, בבואנו לעשות רצונו.

וכאשר גדולי עולם כה'אור החיים' הקדוש זי"ע הרגישו, וגם כתבו, ביטויי השתוקקות כה מופלאים ליוצרם ברוך הוא ועסק תורתו, כמו "דביקות, נעימות, עריבות, ידידות, חביבות, חשיקות, מתיקות", הרי מה טבעי וברור הוא שכך חשו הם בקביעות.

וכשיהודי מורם מעם, כמו רבינו החזו"א זי"ע, מרגיש בכל נימי רוחו ונפשו שהבורא יתברך שמו, מביט אל כל רגע של לימוד תורה שלנו, אין כלל מקום להתפלא מדוע החזו"א הרגיש שבשעה של לימוד, ועוד שעה ועוד שעה, ועוד שעותיים ועוד שלוש, הוא מתעלה ומתרומם, נוסק אל שמים ומרגיש תחושות של שכרון חושים.

כשתעצום את עיניך לדקה אחת לפני סדר א', ותעביר בעיני רוחך את בורא העולם עצמו יושב וכותב את התורה, לפני שהעולם בכלל נברא, מעבירה למשה רבינו אבי הנביאים בהר סיני. כשתנסה לצייר לעצמך את כל אותם דמויות הוד, התנאים והאמוראים הקדושים, שהקטן שבהם יכול היה להחיות מתים בהבל פיו או להפוך אדם בהסתכלות אחת לגל של עצמות.

כשתקרא בכל ספרי קדמונינו על מעלת הלימוד, ההעמקה, הרוממות

א א ב ב ד ז צ ץ ש

והנה לפניכם דוגמא, של שאר האותיות שממש דומות

ג ג ה ה ו ו ח ח ט ט י י כ כ ל ל
מ מ נ נ ס ס ע ע פ פ ק ק ר ר ת ת

הביטו על חלקי התמונה כאן, הסתכלו על החלקים המבולבלים, שום פרט לא מובן.

כל חלקי התמונה נמצאים כאן, ושום פרט לא חסר, אבל הכל מבולבל

שום חלק לא נמצא במקומו, החלקים הפוכים, מה שלמטה נמצא למעלה, ומה שאמור להיות למעלה נמצא למטה.

אם נשקיע מאמץ ומחשבה ונעשה סדר, ונניח כל חלק במקומו, התמונה תיהפך למדהימה ביופיה..

מִפְּל מִלְמֵדִי הַשְּׂפֵלְתִי בִּי עֲדוּתִיךָ שִׁיחָה לִּי (תהילים קיט)

בן זומא אומר: איזה הוא חכם - הלמד מכל אדם, שנאמר "מִפְּל מִלְמֵדִי הַשְּׂפֵלְתִי"

(אבות ד)

מה אנחנו יכולים ללמוד מכך לפעמים הכל נראה מבולבל וסבוך. קצת התבוננות, מחשבה וסדר, וה'הלומים' מתגלים.

והנה עוד דוגמא:

הסוגיא שלפניך נראית קשה ולא מובנת, אל תתייאש בוא ונעשה סדר. נשקיע מחשבה והתבוננות, והכל יקבל 'פנים' אחרות.

עיין בדף או בסוגיא, רשום לפניך מה אתה מבין, ובמקביל רשום לפניך מה לא מובן

כשתעשה לעצמך סדר, תגלה שהכל הרבה יותר ברור וקל. הסדר יאפשר לך להשתלט על הסוגיא בקלות, ואז תוכל לשקוע ולהנות ממנועמי התורה.

(מתוך חוברת 'תורת הגישמאק' - בהוצאת ארגון 'אחינו' ומוקד 'הישיבה')

ליעוץ אישי- ניתן להתקשר למוקד 'הישיבה' 1-800-2-18-18

צוות אברכים תלמידי חכמים, ישתדלו יחד איתך למצוא את הדרך שגם אתה תוכל להתענג על נועם צוף מתיקות התורה הקדושה!

התקשר כבר היום מוקד 'גישמאק'

1-800-20-18-17 (השיחה חינם)

וישועה קרובה לבוא

המוקד פעיל בימים א-ה, בין השעות 19:30-22:30

שואל הבחור את הרב 'אולי הרב אוהב גלידה, אני יכול להביא בחנות ברחוב הסמוך יש גלידות מאד טעימות....' הרב שטיינמן תמה מה רצונו של הבחור, הסתכל על הרב לויןשטיין ושאלו באידיש 'מה הבחור רוצה ממני?!'

הבחור שביקש ממרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל עצה לחוש בטעמה המתוק של התורה הקדושה

הרב בנימין בירנצוויג

"וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע"

שני יסודות יוצאים לנו ממעשה מופלא זה: א. הדרך להגיע למתיקות התורה בלימודנו אותה, היא לרכז כל מחשבתנו בלימוד באופן שלא נרגיש ולא נחשוב על דברים אחרים, או אז יעלה כאבוקה אור מתיקות התורה שסגולתה בריכוז כל מחשבתנו בלימודה, עד שלא נרגיש בסובב אותנו בעת הלימוד. ב. מתגלה לנו הכח העצום שיש באדם, שאם מרכז כל כוחו בדבר מסויים מתגלים בו כוחות על טבעיים עד שלא מרגיש כלל בדם הזורם מידי, וכמו שמסופר מהרבה גדולי ישראל שבקשו לעשות טיפולים רפואיים חודרניים שלא תחת הרדמה כשהם מרכזים כל מוחם בלימוד התורה.

בחור אחד שלא מצא מקומו בעולם הישיבות, והתמקם בקרנות הרחוב, בקש להכנס למרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל. לאחר שנכנס להפתעת הגבאים הוא מוציא תמונות של 'סטייק' ומצגיה להרב שטיינמן, ושואל 'הרב אוהב כזה סטייק?'

שאל אותו הרב: 'מה זה סטייק?', משיב לו הבחור, זה בשר אבל לא סתם בשר אלא 'הבשר' מאד מאד טעים, האם הרב רוצה שאביא לו כזה בשר לאכול, יש כאן חנות קרובה ואני יכול להביא לרב חתיכה משהו משהו. ענה לו הרב 'לא, אל תביא!'

שואל הבחור את הרב 'אולי הרב אוהב גלידה, אני יכול להביא בחנות ברחוב הסמוך יש גלידות מאד טעימות....' הרב שטיינמן תמה מה

מעשה מופלא מספרת הגמרא בשבת (פח, א): ראה ההוא צדוקי את רבא שיושב ועוסק בתורה והיו אצבעות ידיו נמצאות תחת רגליו, והיה ממעך אצבעות ידיו ברגליו, עד שהיה יוצא מהם דם, והוא לא הרגיש בזה כלל בגלל עינונו בלימודו. אמר אותו צדוקי לרבא, עמא פזיזא דקדמיתו פומיכו לאדונייכו - עם פזיז ונמהר אתם שקודם ששמעתם כמה התורה קשה כבר קבלתם אותה עליכם, והנה אתם עדיין בנמהרותכם וקלות דעתכם, לומדים את התורה ולא רואים את הקושי שיש.

מה באמת ההסבר לכך? שאדם לא מרגיש שזורם דם מאצבעותיו? הייתכן?!

בדברי הגאון מוילנא זיע"א בפרושו לשלחן ערוך, מתבאר פשר ענין זה. בהלכות שחיטה (יו"ד סי' יח הי"ז) מתבאר דין בדיקת הסכין לפני השחיטה וכותב שם השו"ע 'הלא תראה כי יבדוק אדם פעמיים שלש ולא ירגיש בפיו דקה, ואחר כך ימצאנה כי הכין לבו באחרונה ובחינת חוש המישוש כפי כונת הלב'. ושם בביאור הגר"א כותב: 'עפי"מ שכתב במסת שבת פח, א [במעשה דרבא שנתן ליבו ללימודו עד שלא הרגיש כאב באצבעותיו]'. ומה יש בין הלכה זו של בדיקת סכין למעשה זה של הדם שיצא מאצבעותיו של רבא בלימודו.

והביאור שלכאורה מה יש בכונת הלב שמוסיפה בחוש המישוש של בדיקת הסכין לפני השחיטה, אם אחרי שלש פעמים לא הרגיש כלום, הרי הסכין אותו סכין והציפורן אותה ציפורן, מה משתנה כשמכוין את לבו לבדיקה?

אלא שפיזור דעתו של האדם מסלק ממנו את כח הריכוז עד שלא מצליח להבחין בפגימת הסכין שניים ושלושה פעמים, אבל אם ירכז כל כולו לבדיקת הפגימה פתאום ירגיש בפגימה.

עד כדי כך גדול כח ריכוז ליבו של האדם בפעולה מסויימת עד שלא הרגיש רבא בעת לימודו שדם יוצא מאצבעותיו בגלל ריכוזו העצום בלימודו!

וזה כיון הגר"א בביאורו לצינן המעשה של רבא שדם יצא מאצבעותיו בלימודו, וזה בהלכות בדיקת פגימת הסכין, כי דין אחד להם ללמד על כח הריכוז של האדם במעשה שעושה, שמעצים מכפיל ומששלש את כח המעשה.

נלמד שטמונים בנו כוחות על, ורק נדע לנצלם בזה שנשקיע את כל כוחנו בלימודו ונצליח בעל הטבע.

מעשה נפלא וידוע על ניצול הכוחות שיכול להגיע אליהם האדם, מסופר בספר תולדות האדם (ח"א פט"ו) על הגאון רבי זלמלה מואלוזין זצ"ל, אחיו של מרנא רבי חיים מואלוזין זצ"ל:

רבי זלמלה היה ידוע ברוב שקידתו ועמלו הבלתי מצוי בלימוד התורה, וכשהיה נמצא באמצע לימודו לא היה דבר בעולם שעמד בפניו, וכל מחשבותיו היו אך ורק ללימוד התורה בעמל ושקידה מפליאים

פעם אחת באמצע לימודו, נצרך הגאון רבי זלמלה לאיזה ספר לעיין בו, וכשחיפשו בארון הספרים, ראה כי ספר זה נמצא מאחורי ארגז עץ גדול שהניחו שם, וארגז זה היה כבד מאוד שהיה צריך לפחות שלשה אנשים כדי להזיזו.

הנה כי אדם רגיל היה מתיאש מיד, אבל לא כן הגאון ר' זלמלה שחשקו הגדול בתורה, לא נתן לו מנוחה ורצה בכל מאודו להגיע לספר הטמון מאחורי הארגז, התחיל מסתובב הגאון רבי זלמלה, בחדר הנה והנה, ושינן לעצמו את מאמר חז"ל "לא בשמים היא, שאפילו התורה בשמים, אתה צריך לעלות אליה, ואם מעבר לים היא, אתה צריך להגיע אליה, וכך חזר ושינן לעצמו את המאמר בחיבה באהבה ובניגון מיוחד, עד שהדברים ננסכו בנפשו ובדמו, והרגיש בעצמו אומץ רוח וגבורה בלתי נלאים למען התורה.

ואז הוא נגיש בגופו הצנום והחלוש לעבר הארגז הכבד ההוא, דחפו והזיזו משל היה כסא קטן, ובחיבה גדולה עד מאד ניגש לספר נשקו והתחיל במרץ ללמוד בו.

הנה כי גיבור בכח אין צריך לכוחות חיצוניים של טיפוח השרירים והגוף, אלא בניצול הכוחות שבו, ואז גבורתו לאין שיעור.

רצונו של הבחור, הסתכל על הרב לוינשטיין ושאלו באידיש 'מה הבחור רוצה ממני?!'

השיב הבחור מעומק ליבו: 'ראש הישיבה! אני מסתובב כבר עשר שנים בישיבות, ואין לי טעם בגמרא, אין לי טעם!! אומרים לי שיש טעם בלימוד, אבל אני לא מוצא שום טעם, רק בבשר וגלידה! הראש ישיבה רוצה אני יביא לו סטייק ויראה כמה זה מתוק וטעים?! אמר לו הרב שטיינמן! אולי אתה יכול להגיד לי מה האוכל הכי מתוק שיש? הבחור התחיל לחשוב, והשיב: 'שהוא לא יודע כעת לומר בדיוק, אין לו כרגע מנוחת הנפש לחשוב על כל המאכלים הטעימים ולהחליט מה הכי מתוק.

'אני כן יודע' השיב לו הראש ישיבה ברכות, 'האוכל הכי מתוק הוא הדבש! הוא הכי מתוק בבריאה, ואספר לך מה שהיה פעם בעירנו, יהודי קיבל אורח חשוב ורצה לכבדו, וכבדו בכפית דבש מתוק, הגיש לו, והאורח טעם ומיד אמר 'אי מר כלענה, זה מר, למה אתה אומר לי שזה מתוק?! אמר לו בעל הבית אולי טעיתי ואני גם יטעם, והוא מכניס לפיו כפית דבש והנה מתוק מתוק! שואל המארח את האורח, 'תגיד לי האם יש לך פצעים בפה? כן השיב האורח 'יש לי פצעים בפה', אמר לו המארח 'עכשיו מובן, הדבש הוא מתוק, כל עוד אין פצעים בפה, אבל כשיש פצעים אז הוא הופך למר וכואב! אמר לו הרב שטיינמן, התורה היא מתוקה מדבש! אבל כל זה כשאוכלים אותה ואין פצעים בבפה, שאין דברים אחרים בראש! אבל כשיש דברים אחרים בפה ובראש אז לא מרגישים במתיקות הדבש ולפעמים הוא אפילו נהיה מר.

מתיקות התורה היא רק בריכוז כל מחשבתינו רק בה, בלי לחשוב על הבל העולם הסובבים אותנו, רק אז נרגיש במתיקות העצומה של התורה.

על ידי ריכוז כל כוחותינו בדבר אחד אפשר להגיע לכוחות חבויים מעל הטבע! כמו רבא שלא הרגיש כלל בזוב דמו מאצבעותיו, ומזה

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום...
המייל היומי של 'דרשו'

בסמטה הצדדית במנהטן הסואנת עבר יהודי נשוא פנים, וראה את העגלה המוצבת ולידה רוכל האומר תהלים בדבקות, קרב אליו והתעניין: 'יסלח לי מר, אינני מבין את מעשיך. רוצה לומר תהלים? - בבקשה, יש בית הכנסת בפינת הרחוב. רוצה למכור? - עמוד לימין העגלה ותזעק בגרון ניחר על מרכולתך. השילוב הזה תמוה בעיניי!'

הרוכל בסמטאות מנהטן שבזכותו צמחו בוני עולם התורה באמריקה אחר השואה, הלא הם הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל - ראש ישיבת לייקווד, והגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל - ראש ישיבת 'תורה ודעת'

הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א

"מִטְּהָ זְבוּלָן" (במדבר ב', ז')

הדברים נכונים תמיד, אולם בעת הזו, תקופת סחרחורת כלכלית בעולם, כדאי לשוב ולשנן אותם, להחדירם אל הלב. כי כולנו יכולים להחזיק תורה, בעלי היכולת - בתמיכה כלכלית, אלה שבידם לדבר על ליבם של בעלי היכולת - לשכנע אותם ולזכותם במצווה, וכל אחד ואחד, אפילו ילד צעיר או בחור בישיבה, יכול להכין כוס קפה לחברותא או למגיד השיעור, לסדר את הספרים או להדליק את המזגן מבעוד מועד, כדי לסייע ללומדי התורה!

נכון, זה אולי נראה מוזר ולא יתכן. מעורר כאב לחשוב כמה יהודים - חלקם מחזיקי התורה בסכומי עתק - איבדו חלק ניכר מהונם בעת האחרונה, וגם אחרים, כאלה שהחזיקו הוראת קבע של כמה עשרות או מאות שקלים להחזקת תורה, ולפתע הם מתקשים לעמוד בתרומתם זו. אבל, כאן חשוב להיזכר בדבריו של בעל ה'שבט מוסר' בספרו 'מעיל צדקה' סי' שס"ז, שמתאר את המצב כך:

דומה הדבר לאדם שבביתו פרצה שריפה, והוא זורק על הדליקה חבילות תבן. ברגע הראשון נראה כי האש נחנקת ונעלמת, אולם ברגע שאחריו - האש תשוב ותתלקח, וכל התבן שהשליך - יהפוך לחומר בעירה שרק יגדיל ויעצים את השריפה. כך גם אדם שנקלע לקשיים כספיים, קיצוץ בתמיכה בתורה - שווה להשלכת תבן על השריפה, זה נראה שהדבר יסייע לו, אולם בעצם הוא מעמיק את

בשמחה ובטוב לבב, בהתרגשות ובגיל, אנו ניצבים בפני היום המרגש בשנה, הוא היום הנעלה לו קיוו וציפו כל באי עולם, מלאכי מעל לצד בראי מטה, כולם הכינו עצמם בהתרגשות לקראת היום הגדול, יום קבלת התורה!

התורה הקדושה, האהובה והיקרה שלנו, זו שאנו שוקדים על דפיה ומתעמקים בסוגיותיה, זו שנותנת לנו הוראות חיים ומדריכה אותנו בכל רגע, זו שהפכה אותנו לאיכותיים ונעלים מכל בראי עולם. התורה שמגינה עלינו ומצילה אותנו בכל עת ורגע, שנוטעת בנו כוחות ומפעילה בנו עוצמות, תחנת הכח ומקור האנרגיה של כל יהודי באשר הוא. את המתנה הטובה הזו, הייחודית והעילאית, קיבלנו בחג השבועות, והנה עתה שוב נזכה לקבל את התורה!

אין ספק, כי כל יהודי חפץ לקבל את התורה, לקיים אותה, ללומדה בהתמדה, להתענג על אוצרותיה ולהתחבר אליה בכל לבו. כולנו מבינים כי התורה היא מקור הכח והעוצמה שלנו, היא השומרת ומגינה עלינו תמיד, והיא גם זו שנותנת לנו הנחיות לחיים. אז איך נוכל להתחבר אליה עוד ועוד? כיצד נוכל לחזק את הקשר שלנו עם התורה? האם יש משהו שכל אדם - עני כעשיר, עם הארץ כתלמיד חכם - יכול לעשות כדי לזכות בתורה ובעוצמת הקשר עמה?

התשובה היא שכן, יש דרך כזאת, ובפרשת השבוע אנו מקבלים תזכורת על כך. שבת זבולון, הם מחזיקי התורה, חנה בצמידות לשבט יששכר - עוסקי התורה. בעל הטורים מציין כי שבט זבולון אינו מוזכר כטפל לשבט יששכר שקדם לו, אלא כשותף שווה זכויות עמו!

כי כשיהודי זוכה לתמוך בעמלי התורה, להיות שותף בעסק התורה שלהם, לסייע ללומדי התורה ככל יכולתו - הוא לא רק גומל חסד או עושה צדקה, הוא נחשב כשווה זכויות וכשווה ערך עם לומדי התורה, הוא כלומד התורה ממש. וככל שיהודי מחזק ומעצים את שותפותו האמיצה עם לומדי התורה, ככל שהוא פועל למענם ועמל לרווחתם - כך הוא זוכה ביותר זכויות ויותר חלק בתורתם, ומתחבר עם התורה הקדושה האהובה - ממש כמוהם!

ה'סטייפלער' הקשיב, וכהרף עין הרים את עיניו והשיב קצרות: 'הוא מחזיק תורה, אז יש לו זכויות. המחלה תיעלם, הוא ישיא את ילדיו, יצליח בעסקיו ויזכה לתמוך בישיבה עוד ועוד!' - חתם, ברכה ברורה וקולעת, חדה ונחרצת!

ולאדיק הוסיף והסביר, שכבר היה אצל שני ענקי הרפואה בתחום, הפרופסור נתן מתל אביב, ופרופסור רחמילביץ' הנודע מירושלים, ושניהם הביטו בצילומים וקבעו שגורלו נחתם. הרב מובשוביץ לא מצא מילים לעודד, והשיחה הסתיימה באיחולי החלמה ובאווירה קודרת, מתוך תקווה וייאוש גם יחד...

ימים ספורים אחר כך, נערכה בישיבה שמחת ברית מילה, כשהגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי - ה'סטייפלער' זצ"ל, הוזמן לשמש כסנדק. לאחר ששמחת הברית נערכה כהלכה, ביקש הרב מובשוביץ להראות לאורח הנכבד את בנייני הישיבה, והחל מסייר עמו כשהוא מראה באצבע על היכל הישיבה, על חדר האוכל, חדרי הפנימיה וחדרי השיעורים, כשבכל אחד מהמקומות הוא מציין כי המקום נבנה בתרומתו של יהודי תומך תורה נלהב בשם ולאדיק גרודצקי. כשהסיוור הסתיים, התכופף ראש הישיבה אל ה'סטייפלער' ואמר: 'ויהודי זה, תומך התורה שהוביל את הקמת הישיבה והחזקתה - שרוי בצרה נוראה, מחלה קשה מאיימת על חייו! הוא מבקש להמשיך לנהל את חייו על מי מנוחות ולתמוך בישיבה, אולם גידול מסוכן השתלט על קיבתו, והרופאים מיואשים מחייו!' - זעק ראש הישיבה בכאב.

ה'סטייפלער' הקשיב, וכהרף עין הרים את עיניו והשיב קצרות: 'הוא מחזיק תורה, אז יש לו זכויות. המחלה תיעלם, הוא ישיא את ילדיו, יצליח בעסקיו ויזכה לתמוך בישיבה עוד ועוד!' - חתם, ברכה ברורה וקולעת, חדה ונחרצת!

ראש הישיבה התרגש, ומיד לאחר שנפרד מה'סטייפלער' מיהר להתקשר ולבשר. אולם ולאדיק, שהיה נתון בלחץ ובמתח, רק הפטיר 'הלוואי', וביקש מהרב מובשוביץ להתלוות אליו לבית החולים, כי עליו לבצע צילום נוסף שיעקוב אחר התפתחות המחלה. כשמר גרודצקי יצא מהצילום, הפטיר ביובש 'בוא ניסע'. רק בדרך, כשהחלו לשוחח, סיפר ולאדיק: 'תראה, הם כל כך מיואשים ממני, שהחליטו לעשות לי טוב על הלב...! ואז הוסיף ותיאר, איך

המשבר בו הוא נתון, ומקצץ את היכולת של התורה לפתוח לו מחדש את שערי השפע!

ומאידך, ככל שיהודי זוכה, שלמרות כל הקשיים ועל אף כל ההפסדים, גם אם המשכורת קוצצה ואף אם יצא לחל"ת, עם כל זאת הוא מוסיף ומחזיק בעמוד התורה באהבה, תומך בה ככל יכולתו, מעניק לה מכספו ומסייע ללומדיה - כך הוא זוכה בברכת הקדוש ברוך הוא להצלחתו הכלכלית ובכל תחומי החיים, כך הוא מבטיח את המשך שגשוגו!

באגרות ה'חפץ חיים' זצ"ל - ס"ד, הוא מתאר כיצד נראה מעמד הגעת אחד מגדולי הדור לעיירה כלשהי, והכל נקהלים ובאים, נקבצים ונדחפים, כדי לזכות בברכתו. והלא דברים קל וחומר, אם בברכת צדיקים כך, על אחת כמה וכמה בברכתו של בורא עולם - לה זוכה תומך התורה, כמה כדאי להשקיע ולהתאמץ כדי לזכות בברכתו העילאית!

יהודים יקרים, עכשיו, רגע לפני קבלת התורה, זה הזמן להחליט להעצים את הקשר והחיבור לתורה, להדק את השותפות בהחזקתה ולתמוך בה בכל כוחנו. כל אדם כיכולתו, בתרומה גדולה או קטנה, בהחזקת כולל או מספר לומדים, בהכנת ספרים או בסיוע טכני. כולנו יכולים לקחת חלק בהחזקת התורה, הבה נחזיק תורה בשמחה ובטוב לבב, ונזכה בברכתה העצומה לשפע ולברכה מרובה!

תמיכה, ברכה, ובריתה...

ולאדיק גרודצקי היה צעיר שאפתן ונמרץ, עת החל בחייו העסקיים. תחילה ייבא משאיות ממצרים, בהמשך הקים את חברת 'המאחד' - שמה הקודם של 'אגד', ואחר כך ייסד את תאגיד 'אמקור' - אמפא'. הוא נחשב לעילוי עסקי שעשה הון רב, אולם להצלחתו העסקית יש שותף סמוי - אותו נחשוף עכשיו. וזה דבר המעשה:

היה זה כשעלה בדעתו של הגאון רבי בן ציון מובשוביץ זצ"ל להקים את ישיבת 'השרון' בהרצליה, והוא חיפש שותפים שיתרמו מהונם לרכישת הקרקע ולהקמת הישיבה. הוא פנה לסוחר הצעיר ולאדיק ששמו הלך לפניו כמי שעושה חיל, והלה נענה בחפץ לב, ותרם סכום נכבד לרכישת הקרקע ואף להקמת הבניינים.

באחד מימי הפורים, ערך הרב מובשוביץ סעודת פורים גדולה לתלמידי הישיבה, והזמין את שותפו ולאדיק, התומך הגדול של הישיבה, להשתתף בסעודה. ולאדיק הגיע, השמחה הרקייעה שחקים, אולם ממש בעיצומה - החל ולאדיק מתלונן על כאבי בטן שתקפו אותו. הרב מובשוביץ ניסה להרגיעו, אולם הואיל ולא חש בטוב - קרא לנהג שהסיע את ולאדיק למנוחה בבית.

כעבור כמה ימים, התקשר ולאדיק אל הרב, וביקש ממנו לסור ללשכתו. 'שמע נא', אמר בקול נכאים, 'זה לא סתם כאב בטן, גילו גידול ממאיר בקיבתי. כפי שאני מבין מהרופאים, אני חי כיום על זמן שאול... פתאום, התפרץ ולאדיק העשיר בבכי ואמר: 'ראש הישיבה! אני בקושי בן 40, עוד לא חיתנתי אף ילד, ואני בשיא תנופתי העסקית. רק המחלה הארורה הזו משבשת אותי לחלוטין, ובעצם רומזת שימיי המאושרים בעולם הזה הסתיימו!'

הפרופסורים הנכבדים עיינו בצילום, והאחד שאל את חברו להיכן הגידול נעלם. שניהם חיפשו היטב, ולבסוף קבעו כי הגידול פשוט נעלם, נ-ע-ל-ם!

'בשורה טובה!' - צהל הרב מובשוּבִיץ. 'מה פתאום?' - הגיב ולאדיק. 'האינך מבין? הם חוששים לבשר לי את הנורא מכל, אז הם החליטו לתת לי למות מתוך תחושה טובה. תגיד לי, שמעת בחיך על גידול שנעלם, בלי טיפול, בלי ניתוח, סתם כך תפס רגליים וברח? טרם קרה כדבר הזה!' - קבע גרודצקי, וביקש מהרב מובשוּבִיץ לפנות בהקדם לפרופסור רחמילביץ' ולפרופסור נתן, ולחקור אותם היטב - עד שיגלה את האמת!

הרב מובשוּבִיץ נענה, אולם שני הפרופסורים, איש איש ב'חקירתו', אמרו כי אכן נדהמו, אבל זו המציאות - ללא כחל ושרק. הם גם הראו את הצילומים להרב מובשוּבִיץ, והוכיחו - צילום על גבי שקף: 'הנה, כאן היה הגידול בצילום הראשון, רואים אותו בבירור, גדול, עוצמתי, מחריד. והנה כאן' - הצביעו על הצילום השני, 'הגידול איננו, איננו.

הוא אכן נעלם. אין לנו הסבר לכך, אבל זה בדיוק מה שקרה!' כשהרב מובשוּבִיץ שב למר גרודצקי עם אותה התשובה, ונתקל שוב בחוסר אמון, הגיב לו בשאלה: 'אמור לי, אולי הכאבים פסקו?', ואז השיבו ולאדיק: 'אכן, הם פסקו לפני שבוע, אבל זה לא מדד אמיתי. לפעמים הכאבים פוסקים מעת לעת, והגידול עודו כאן!'

'ואני דווקא חושב', המשיך הרב מובשוּבִיץ, 'שהכאבים פסקו בדיוק ביום בו קיבלת את ברכת ה'סטייפלער'. וממילא, אין פלא בעיני שאכן הגידול נעלם...'

ואכן, 'אמין או לא יאמין מר גרודצקי, עוד ועוד בדיקות נעשו, ובכולם - הגידול איננו. נעלם. הוא הוסיף והאריך ימים, הצליח במסחרו והתעשר עושר רב, זכה להשיא את ילדיו בבריאות איתנה, וכמוכן - הוסיף לתמוך בשיבה!

סיפור מפעים זה, שהופיע בגיליון 'קול ברמה', מחדד ומאיר: אכן כן, להחזקת התורה יש כח סגולי נדיר, עוצמה שאי אפשר להעריך. הנה כי כן, יהודי בצרה כה גדולה, מחלה קשה מאיימת עליו, ובכל זאת - הוא ניצל ממנה וזכה באורך ימים ושנים, הצלחה במסחר והמשך החזקת התורה - בזכות החזקת התורה שהצילה את חייו.

אז נכון, לפעמים זה קשה. האווירה לא טובה, התחושה משתקת. אבל דווקא עכשיו - כמה כדאי לכרות ברית קודש עם התורה, שהחזקתה מבטיחה את השילוב המנצח של בריאות איתנה והצלחה כלכלית. וככל שנתרום ונתמוך בלומדי התורה, ככל שנזכה להיות שותפי אמת בזכויותיהם הכבירות, כך נזכה לפתוח לנו את ברכת שמים, לחיים טובים ומאירים, ברוכי שפע ומעוטרי ישועות!

השקעה ריווחית במיוחד!

שעת אחה"צ מנומנמת למדי, בסימטה צדדית במנהטן הסואנת. יהודי בא בימים יושב לו בפניה, לעת זקנתו - החליט לנסות להתפרנס מרוכלות. עגלה קטנה לצידו עליה החזיק מוצרי סדקית, ומדי פעם מישהו היה מרחם עליו, עוצר ורוכש מספר מחטים או אולר קטן, וברוב הזמן - הוא פשוט ישב ואמר תהלים.

על ידו עבר יהודי נשוא פנים, ראה את העגלה המוצבת ואת הרוכל האומר תהלים בדבקות, קרב אליו והתעניין: 'סלח לי מר, אינני מבין את מעשיך. רוצה לומר תהלים? - בבקשה, יש בית הכנסת בפנית הרחוב. רוצה למכור? - עמוד לימין העגלה ותזעק בגרון ניחר על מרכולתך. הרי כאן אנו ניצבים בחוצות העיר, כאן עמלים לפרנסת העולם הזה. רוצה לדאוג לעולם הבא? - בבקשה, לך לבית הכנסת. השילוב הזה תמוה בעיני!'

הזקן חיך חיוך נוגה, והשיב: 'אם יש לך 5 דקות, אסביר לך כיצד דואגים לעולם הבא, תוך כדי תנועה בעולם הזה...'. די היה בהקדמה זו כדי לרתק את השואל, ואז פתח הזקן וסיפר:

'קודם בואי לארצות הברית, התגוררתי בליטא - בלרוס. הייתי סוחר שוורים, התפרנסתי די בקושי. תקופות הצלחתי ומכרתי כמה צמדים חזקים שהניבו רווח משמעותי, ובתקופות אחרות הייתי מצליח למכור שור פעם בחודשיים - וחייתי בעוני. אולם בכל מצב, בכל מחיר ובכל תנאי - הקפדתי להפריש חומש למלמד ילדי התשב"ר בעיירה. כי להורים לא היה איך לשלם לו, ויהודים טובים - שהיה חשוב להם להעביר את התורה לדור הבא - היו תומכים בו מעת לעת, ואני נמנית עליהם...'

חודש אחד, הצלחתי במסחרי מעל ומעבר למשוער, הרווחתי בחודש מה שאני לא מרוויח בשנה. כשניגשתי למלמד כדי לתת לו את המענק החודשי, עיניו התעגלו בתדהמה מסכום העתק שהנחתי לפניו, והוא סירב ליהנות ממנו. הוא הסביר כי הוא בוטח בה' שייספק לו את מחייתו דבר חודש בחודשו, ואין לו מה לעשות עם סכום כה גדול.

כל נסיונותי לשכנעו לא עלו יפה, ולבסוף - החליט המלמד כי ישתמש בכסף כדי לממן לשניים מתלמידיו ביגוד, מזון ודמי נסיעה, כדי שיוכלו לעבור לשיבה מכובדת המתאימה לכישוריהם, ויצליחו להתעלות בתורה. הסכמתי, וכבר למחרת סיפר לי כי הודיע להורי שני תלמידים כי יש בידו תקציב לצייד את בניהם כראוי ולשלוח אותם לשיבת 'סלבודקא', על מנת שיעלו ויתעלו בתורה כשאיפתם, ויצליחו בה מאוד!'

ככל הדברים האלה סיפר הרוכל הזקן ליהודי הנכבד שלפניו, שישב והקשיב מרותק. ואז, נשם הרוכל עמוקות והמשיך: 'לאחר שהגעתי לאמריקה, ניסיתי לברר מה עלה בגורל התלמידים האלה, שנשלחו ללמוד ב'סלבודקא' בתרומתי הכספית. לא הצלחתי לפצח את הסיפור כולו, אולם אחד מהם ידוע לי מי הוא, והוא - - -'

שוב עצר הרוכל משטף דיבורו, אולם הפעם - נראתה דמעה שקופה ונרגשת בזווית עינו. 'ובכן, אחד הילדים שנשלחו על חשבונני ללמוד ב'סלבודקא', גדל והתעלה עוד ועוד, הפך לתלמיד חכם מופלג, והוא הגאון רבי אהרן קוטלר - מקים ישיבת לייקווד המעטירה, שבנה את היהדות באמריקה, והאציל מתורתו על אלפי תלמידים!

ועתה, חיך הזקן חיוך של ניצחון, 'אמור לי אתה: האם אי אפשר לשלב עולם הבא בעולם הזה? הנה כי כן, אני עמלתי במסחרי, ונתתי כסף. כסף. הדבר הכי מגושם בעולם. אינני יודע אלו זכויות יש לי בעולם הבא, אולם בזאת אני בוטח: הזכות שרבי אהרן קוטלר גדל

ומוסיף רבי חיים ומעיד בזו הלשון: 'ולא עברו שנתיים ימים מבניין הישיבה, ונולד לו בן ראשון, ואחר כך בן שני!' - לא יאומן כי יסופר, יהודי זכה בבנים זכרים בגיל 60 פלוס, לאחר שסייע לישיבה להתקיים!

יסוד בגדולי הדור הבא, וכך נבטיח את פתיחת שערי השפע עבורנו!

שני בנים בגיל 60!

על הסגולה המפעימה הבאה, מעיד הגה"ק רבי חיים פלאגי ז"ע בספרו 'ראה חיים', וכך הוא מספר: מעשה ביהודי שלא זכה להיפקד בבנים זכרים, וכבר כמעט והתייאש משאיפתו זו, שכן הגיע לגיל 60. ובכל זאת, החליט האיש לסייע לישיבת 'בית הלל' שהייתה קיימת באותה תקופה, ובנה עבורה בניין לתועלת תלמידי הישיבה.

ומוסיף רבי חיים ומעיד בזו הלשון: 'ולא עברו שנתיים ימים מבניין הישיבה, ונולד לו בן ראשון, ואחר כך בן שני!' - לא יאומן כי יסופר, יהודי זכה בבנים זכרים בגיל 60 פלוס, לאחר שסייע לישיבה להתקיים!

הנה לנו סגולה עוצמתית וחזקה, לשאיפה כמוסה המקננת בלב רבים כל כך. גם אם אינם בעלי יכולת לממן לומדי תורה, הרי שכולנו יכולים לעודד, לפעול כדי להחזיק תורה, ולסייע ללומדי התורה. זו סגולה בטוחה ובדוקה, מפתח לשערי שמים. הבה נאמץ אותה בחום ונפעל ככל יכולתנו, ונזכה בברכת ה' למחזיקי התורה ובישועות נכספות!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון
של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

בזכותי - זה חלקי מכל עמלי, זו הזכות שלי בעולם הבא, ואותה קניתי בעולם הזה, תוך כדי סחר בשוורים!

הזקן סיים את סיפורו הנרגש, והיהודי שלצדו נפרד ממנו בלחיצת יד חמה, תוך שאינו מצליח להסתיר את קנאתו ביהודי שזכה לקנות את עולמו: להשקיע כמה עשרות רובלים, ולגלות אחרי שנים שבזכותו צמח אחד מגדולי הדור, מקים עולה של תורה בארצות הברית! לימים, אותו יהודי נכבד השתתף באסיפה בה השתתפו כמה מגדולי הדור, וסיפר את הסיפור במלואו - כפי ששמעו מהרוכל הזקן. לפתע, החל רחש בשולחן המזרח, והגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל שהשתתף באותה אסיפה - קם וביקש להוסיף פרט אחד לסיפור, מטלטל ומפתיע:

'הילד השני - הייתי אני!'

מדהים! מעורר השתאות! הנה כי כן, זכה אותו יהודי שהתאמן להחזיק תורה מדי חודש בחודשו, כשהיה לו קל - הפריש הון כחומש, וכשהיה לא קל - בכל זאת הפריש כמה פרוטות כחומש. הוא התעקש להחזיק תורה, ומי מאיתנו אינו מקנא בזכותו הכבירה, כי הוא האיש שבזכותו צמחו ענקי הרוח, בוני עולם התורה באמריקה אחר השואה, הלא הם הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל - ראש ישיבת לייקווד, והגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל - ראש ישיבת 'תורה ודעת'. וסיפור מפעים זה, אותו סיפר הרה"ג רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, מאיר לכולנו: לעולם, לעולם לא יכול יהודי לדעת, מה יפעל כשהוא מחזיק תורה. לפעמים, מזמן הבורא לאדם הזדמנויות כבירות, להיות זה שזוכה לגדל את גדולי הדור הבא, לכלכל אותם בצעירותם ולתמוך בצמיחתם הרוחנית.

ובאותה מידה, לעולם, לעולם החזקת תורה היא מניה טובה ומשתלמת, שאין לדעת לאן תוביל וכמה תרוויח. כי כל רגע שיהודי לומד תורה בזכותך, כל רגע של שלוה וצלילות הדעת שזכית להעניק לו, כל יום וכל שעה שהוא עמל בתורה - היא בזכותך ולזכותך, וזו זכות שאי אפשר לתאר, זכות שפותחת את שערי השפע, זכות שמעניקה לך ברכת שמים!

לא תמיד זה קל, כמו בתקופה הזו. ובכל זאת, דווקא עכשיו, הבה נחזק ונעצים את החזקת התורה שלנו, הבה נתמוך בלומדי התורה ביתר שאת, הבה נפעל למענם בכל הכח - בתרומות כבירות, בעזרה אישית, בגיוס כספים למענם, ובכל דרך. כך נבטיח שיהיו לנו זכויות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הרחוב שומם מאדם, ולפתע מרחוק נדמה להם דמות אדם הולך, אך פניו אינן מועדות לאף מקום, הוא מטייל על פני רוחב הכביש ואנה, מה זה? מי זה, בשעה כה מאוחרת? מה הוא מחפש על הכביש באמצע הלילה?

כשהרב שך כמעט ברך 'מעשה בראשית' על הבזקי מצלמה!

עונה לו רבא: זו אינה פזיזות, זו ישרות, זו תמימות! אתם הערמומיים, לא מסוגלים להבין שיש אנשים שבישרותם ובאמונתם, מתעקשים ללכת עד הסוף ללא פשרות. במגבלות ההבנה שלכם, כאשר אדם מתעקש ללמוד תורה עד כדי שנוזל לו דם מהאצבעות, זו פזיזות, אבל אצלנו זו תמימות וישרות, חסרת פשרות ונטולת מעצורים, בדרך אל המטרה הנעלה.

זו גם היתה תשובתו של ר' זירא: כאשר אני משתוקק להיכנס למקום כה קדוש ונכסף, ואינני בטוח שאזכה לזה, כי אפילו משה ואהרן לא זכו, אני לא יכול להמתין אפילו רגע, כי מה שמניע אותי הוא קיום המצוה הנכספת, כניסה לארץ ישראל. לפי מהלך שכלכם הערמומי, זוהי פזיזות, אבל בסולם הערכים שלנו, זו תמימות, שהמניע שלה הוא הרצון לקיום המצוות בשלמות ובזריזות.

שקיעותו בלימוד של מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל היתה עצומה. לאדם מן הצד שאינו מבין 'אהבת תורה' מהי, פעמים הוא היה נדמה כאדם שאינו מהיירש, אך האמת היא שאכן כאשר הוא למד תורה וצלל אל מעמיקיה, הוא התנתק מהיירש, והמריא אל עולמות שכה אהב, עולמות של תורה, כפי שיתואר בספורים הבאים:

השעה 1:00 אחר חצות ליל שבת, קבוצת בחורים מיישבת חברון, שבה מה'טיש' של מרן האדמו"ר בעל ה'בית ישראל' מגור זצ"ל. הרחוב שומם מאדם, ולפתע מרחוק נדמה להם דמות אדם הולך, אך פניו אינן מועדות לאף מקום, הוא מטייל על פני רוחב הכביש

הרב ישראל ליוש

פעמיים 'הואשמו' תנאים ע"י צדוקי בפזיזות, פעם אחת היה זה רבא, כאשר ראה אותו הצדוקי יושב ומעיין בסוגיא, כשאצבעותיו נמחצות תחת ידו ונוזל מהן דם, ופעם נוספת היה זה רבי זירא, כאשר רצה לעבור נהר בדרכו לארץ ישראל, ובמקום לחפש גשר ולעבור עליו בבטחה, עבר על בול עץ שהיה מונח לרוחב הנהר.

"עמא פזיזא דקדמיתו פומיכו לאודניכו, אכתי בפזיזותיכו קיימיתו!" [אתם עם פזיז, שהקדמתם 'נעשה' ל'נשמע', ועדיין עומדים אתם בפזיזותכם!] - טען להם הצדוקי.

רבא השיב לו: "עם ישראל ההולכים בתמימות, נאמר במ 'תומת ישרים תנחם', עמים אחרים נוהגים בערמומות, עליהם נאמר 'וסלף בגד ידם'. רבי זירא ענה לצדוקי: "מקום שמשה ואהרן לא זכו להיכנס אליו, מי אמר שאני אזכה להיכנס לשם!?"

יש מקום להתבונן בדין ודברים בין האמוראים לצדוקי. ראשית, כאשר הצדוקי מזכיר את אמירת ה'נעשה ונשמע' הוא משתמש באיברי הגוף המבטאים את הפעולות נעשה ונשמע, 'פומיכו ואודניכו', מדוע, אם כן, הוא לא אומר 'ידייכו ואודנייכו', הלא כשם ש'נשמע' הוא עם האוזניים, 'נעשה' הוא עם הידיים, מדוע הוא בחר בפה להמחשת ה'נעשה'?

עוד יש להבין, מה עונה לו ר' זירא, שעשה כן משום שהוא חושש שלא יזכה להיכנס לארץ ישראל, הרי הוא אשר דיבר אליו הצדוקי, זו נמהרות חסרת מחשבה שנובעת מפזיזות?

גם תשובתו של רבא על כך שעם ישראל הולך בתמימות, אינה מובנת דיה, כי הרי זה בעצם שורש הוויכוח שלו עם הצדוקי, האם זו פזיזות או תמימות?

הביאור הוא, שטענתו של הצדוקי לרבא ור' זירא היתה שכאשר עם ישראל אמרו 'נעשה ונשמע', הם עשו כך מתוך פזיזות ולא מתוך מחשבה, וזו הסיבה שהוא המחיש את ה'נעשה' ע"י הפה ולא ע"י הידיים, כי זו בדיוק היתה טענתו, שאמירת 'נעשה ונשמע' היתה מהשפה ולחופן, עם הפה בלבד, בלי לרדת לפרקטיקה, אל הידיים.

כשהוסיף לטעון להם 'אכתי בפזיזותיכו קיימיתו', [עדיין עומדים אתכם בפזיזותכם!], הוא התכוון לומר להם שמצד שני, זה שאתם עד היום מתנהגים בפזיזות, מראה שאולי זו לא פזיזות, כי פזיזות בדרך כלל אינה מספקת הצלחות, אם כן, מזמן כבר היה עליכם לנטוש אותה. הדבקות העיקשת במידה הזו, בלבלה את הצדוקי, האם זו אכן פזיזות!?

אנה ואנה, מה זה? מי זה, בשעה כה מאוחרת? מה הוא מחפש על הכביש באמצע הלילה?
כשהתקרבו, הכירוהו, הלא זהו מרן הרב שך, אחוז בשרעפים, שקוע בכל נפשו ומאודו ואינו שם לב לנעשה סביבו כלל. הם התקרבו אליו יותר, והנה הרב שך תפס בידו של אחד הבחורים, בלי שהביט בו ומבלי שהכיר אותו, ושאל: "זאגט מיר טייערער, וואס איז פארט דער פשט אין תוס'?" [תגיד לי יקירי, מה בכל זאת הפשט בתוס'?] "זכינו" - מספרים הבחורים - "לחזות בלפיד אש יוקדת של שקידה ושקיעות, בעירה של אהבת תורה, שאין דבר בעולם שעומד בדרכה ויכול לה..."

חורף שנת תשי"ח, סדר א' בישיבת פוניבז', היכל בית המדרש כמרקחה, צורבים יושבים ועמלים, הוגים ומעיינים. אף מרן הרב שך בין היושבים, הוא וגמרתו, בשקיעות אופיינית. בחורים מתהלכים

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

המשך מעמוד 3 | מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

ההזדמנויות, בעת שרבינו נוכח בטקס חופה בעיר בני ברק, פנה אליו אחד הנוכחים ושאלו שאלה מסויימת, הקשורה לדיני נגעים. רבינו הסכים לדבריו וביקשו שישבו אליו לאחר עריכת החופה. במשך כל מעמד החופה עמד רבינו מהורהר, ולאחר החופה ענה לשואל, כשהוא מודה לו על שאלתו ואומר: "ישר כוחך! בזכותך חזרתי עתה על כל הלכות נגעים!".

(מתוך עמודו של עולם)

הדבר", נענה רבי דוד, "אך מאחר שכל דבר שרבי יוסף שלום לומד נראה בעיניו כחדש, ממילא אין כאן כל שאלה!".

ד' אמות של הלכה

למרות חריפות שכלו ומהירות מחשבתו, לא היה רבינו עונה לשואליו עד שהסוגיא כולה, על דברי הגמרא, הראשונים, הפוסקים ונושאי הכלים, היתה פרושה ונהירה לפניו. באחת

המשך מעמוד 6 | הרב זלמן רזניק

יותר, אך לבו של הבחור הי' ללכת למקום הגדול והמפורסם, ששם לכאורה ימצא שידוך יותר מהר, וגם יש לו חבר שיוכל ללמוד עמו בחברותא, ונכנס לשאול מה עדיף לו לעשות. אמר לו רבינו שאם רבותיו ממליצים לו ללכת למקום הקטן אשר הצוות שם ת"ח חשובים, מסתמא הצוות צודק, ניסה הבחורים לומר שהוא מתבייש מהחברים, שהוא יכול ללכת לישיבה החשובה והולך לישיבה הפחות חשובה, אמר לו רבינו: "האם אתה רוצה להפסיד את כל עולמך בגלל כמה בחורים, שבמשך שלש שבועות של בין הזמנים יצחקו עליך? הרי מיד בר"ח אלול כל אחד מתחיל עם ההתמודדות שלו בישיבה גדולה ושוכח מכל החברים הקודמים".

סיפרה לי הרבנית שרבינו נמנע מלרכוש ספרים מה שלא הי' לו צורך גמור, ורק שבמשך השנים בחורים קנו לו בפורים מתנות של ספרי ראשונים ואחרונים, וכשהי' לו צורך באיזה ספר הי' מבקש משכנו הגרי"י ישראלזון שהי' לו כל הספרי האחרונים הדרושים [ותמיד הי' איכפת לה כבוד הספרים, שאנשים מוציאים את הספרים בצורה כזו שהם נקרעים].

הם לומדים כיום, ולעבור ללמוד בישיבה אחרת, הי' רבינו שואלם מהי הסיבה שרוצים לעזוב, אם הסיבה היתה רק בגלל שהמקום השני נחשב למקום לימוד יותר טוב, הי' חוזר רבינו ושואל האם הבחור מרוצה מהמקום בו הוא לומד כיום, ואם התשובה היתה שמרוצה מהמקום, אך בגלל שהמקום השני נחשב ליותר טוב ע"כ רוצה לעבור לשם, הי' מראה רבינו זללה"ה את דברי רבינו הגר"ח מוולוז'ין בכתר ראש (אות נ"ג) וז"ל: "כשיצליח בלימודו באיזה מקום ובאיזה ענין, ומתחדש עליו לשנות או ליסע למקום אחר, שלא למהר לעשותו תיכף, כנאמר אף היא כחתף תארו, וידחה הדבר זמן מה עד שישקול בדעתו היטב".

בחירת ישיבה מתאימה

מעניין הי' לשמוע את תשובתו של רבינו לבחור שעומד בסוף הישיבה קטנה, ומתלבט היכן ללכת ללמוד בשנה הקרובה, האם בישיבה גדולה ומפורסמת, אך הרמ"ם שלו בישיבה ממליצים לו שילך ללמוד בישיבה אחרת, יותר קטנה ופחות מפורסמת, אך שם הצוות מסור מאד לתלמידים ונראה שאת השטייגען יעשה שם

ממשיכה לשמור מצוות גם בבית, ומנסה עד כמה שאפשר להסתר את קיומן מאמי, והשם יתברך עוזר לי בכך!"

הבת סיפרה למורה, שבעת שהיא ניגשת לאכול, לדוגמא, היא מקיימת את מצוות נטילת ידיים בערמומיות, ועושה עצמה כאילו היא רק רוחצת את הידיים מפני הלכלוך שעליהן; את ברכת 'על נטילת ידיים' היא זוכרת בעל פה, ומברכת אותה בלחש ובמהירות, כדי שאמה לא תראה. "אבל כשאני מגיעה לברכת המזון יש לי בעיה", מספרת הבת. "כיון שאינני זוכרת את הברכה בעל פה, והנני זקוקה לברכונן, הרי אמה של תראה אותי מברכת, ואז לא יהיה לי טוב..."

"את רוצה לשמוע, המורה, מה אני עושה?" - המשיכה הבת בגאווה גלויה, "אני נכנסת לשירותים, עם הברכונן בכיסי, ומברכת שם את ברכת המזון בכוונה גדולה!!!"

המורה שמעה את הדברים ולבה התפלק. הבת כלל אינה יודעת שיש בכך בעיה הלכתית, וספרה את שספרה מתוך שמחה וגאווה, כדי להוכיח למורה עד כמה היא משתדלת ומתאמצת בשמירת המצוות. המורה לא ידעה מה לומר וכיצד להגיב. שהרי אם תאמר לבת שאסור לעשות כך, היא עלולה להוריד ממנה את החשק והשמחה לקיום מצוות; ואולי כדאי לומר לה שתברך לא בשירותים, אלא באמבטיה, שדינה לכאורה יותר קל.

"השאלה הזו עולה עד כסא הכבוד", המלצתי בדברי פתיחתי לתשובה. ולעצם העניין: ברור שהמורה צריכה לומר לתלמידתה שאסור לברך בשירותים, ומה גם שעדיף כבר לברך באמבטיה, כיון שהאמבטיות בימינו הן בדרגת איסור קלה יותר, מאחר והן מוחזקות בדרך כלל בנקיון ובהגיינה רבה.

אמנם ודאי שהאמבטיה אינה פתרון, ויש לומר לילדה שלא תברך לא בשירותים ולא באמבטיה אלא תברך 'ברכה מקוצרת', כמו שמובא בשו"ע או"ח (סימן קפז הלכה א), שאם אמר במקום ברכת הזן - "ברך רחמנא מלכא מאריה דהאי פתא", יצא.

ובמשנה ברורה שם (ס"ק ד) נאמר, שאף שנוסח זה "הוא דווקא בדיעבד, אבל לכתחילה לכו"ע אין לשנות כלל מנוסח הברכה שתיקנו לנו חכמים וכו', משמע באחרונים דילדים קטנים נוכל לחנכם לכתחילה בנוסח זה מברכת הזן, וכן מעט מעט מכל ברכה עד שידעו לברך כל הברכה כתיקונה". ואם כן במקרה שלנו יכולה הילדה לומר את ברכת הזן בנוסח זה.

(מתוך הגדה של פסח' חישוקי חמד)

לאחורי, ולא הצלחתי לאתר את מקור הרעש. החלטתי שאני חייב לדעת מי ומה, והלכתי אחרי הקול, עד שהגעתי לעזרת הנשים של ההיכל.

ואת מי אני פוגש שם? את הבחור שלא רצו לקבל לשיבה, וכולו בוכה ומבכה על מר-גורלו. הבכי שלו היה כה עז, שלא יכולתי גם אני להתגבר על עצמי, ופרצתי בבכי. ידעתי שאני הולך לעשות מעשה. פניתי לביתו של אחד הר"מים שבחן אף הוא את הבחור והמליץ שלא לקבלו לשיבה, הערתי אותו משנתו וביקשתי שיבוא יחד אתי לעזרת הנשים... הר"מ הבין שיש דברים בגו, ופנה לשם.

כאשר נכנס הר"מ לעזרת הנשים, ואזניו שמעו ולא זר את בכיו של הנער, ועיניו ראו ולא זר בצערו הגדול, דיווח על כך לגאון רבי מאיר שפירא, ולאחר התייעצות נוספת התקבל הבחור לשיבת חכמי לובלין.

"ומה אתם חושבים, שהוא לא עשה חיל בשיבה?" - סיים הגרב"ש את סיפורו; "בתוך תקופה קצרה הפך לאחד מצטיינים".

הגיעה לפני שאלה: מדובר היה במשפחה בה האבא התקדם יפה מאד בהתקרבותו לשמירת מצוות, ואף העביר את בתו ללמוד בבית ספר תורני, אבל ככל שהאבא התקדם, כך הלכה אשתו אחורנית, ולא רצתה לשמוע כלל על יהדות ומצוות.

בשלב מסוים הגיעו ההורים לגירושין, כיון שהילדה היתה בגדר 'קטינה', זכותה של האמא להחזיקה אצלה, אבל העסקנים הצליחו להגיע אתה להבנה שתסכים לכך שהבת תמשיך ללמוד במוסד התורני שבו היא לומדת.

ההסדר פעל היטב כמה חודשים, אבל בשלב מסוים הודיעה האמא שהיא מוכנה להמשיך את ההסכם בתנאי שהבת תקיים את המצוות רק בבית הספר... "כשהיא מגיעה הביתה", אמרה האם, "אינני רוצה לראות אותה עוסקת בקיום מצוות".

האם התבטאה בארסיות ואמרה שמצידה שתגמור הבת את כל המצוות היומיות שלה בבית הספר, ואם נשאר לה עדיין מצוות, שתקיים אותן מחר... רק לא בבית...

כעבור שבועיים נגשה התלמידה למורתה בבית הספר, ואמרה לה - בגאווה בלתי מוסתרת - "אל תחשבי שאני מציינת לאמא שלי; אני

ואם הפסדת את ההזדמנות שהיתה לך - אזי לא יעזור לך כלום, וכמה שתהיה עשיר מופלג, לא תוכל לקנות חלק זה בכל הון שבעולם, ולשכרה של התורה הקדושה - אין שיעור כלל, בעולם הזה ובעולם הבא. פרוטה לפרוטה - למען לימוד התורה

(מתוך הספר 'שלישי באשמורת' בעריכת ר. אטיאס)

לפני שנים רבות עם הבגדים שביקשתי, היית זוכה גם אתה בתורתי. אבל עכשיו זה כבר מאוחר. החמצת את הברכה".

אותו בחור יתום שגדל בתורה עד שנהיה לגדול הדור, היה מרן רבי יצחק אלחנן ספקטור זיע"א.

סיפור מרגש זה בא ללמד את כולנו כי כוחו של לימוד התורה במסירות ומתוך הדחק - עצום הוא.

"כלל לא דיברתי עם הרופא", החל ר' נחום לספר, בנימה עניינית, "והרופא לא בדק את שעיה. למעשה, אפילו לא נכנסתי לבית החולים. לא היה כל צורך בכך. ברגע שהגעתי לשם, הפסיק שעיה לבכות. הוא ישן בשלווה כזו, ונראה כה רגוע ונינוח, עד שפשוט הסתובבתי לאחור וחזרתי הביתה. אך למרות שכלל לא דיברתי עם הרופא, נודעה לי סיבת בכיו של שעיה".

ר' נחום הסיר מעל ראשו את השטריימל והניחו על השולחן. הוא התיישב בכסאו על זקנו. ואז, פנה לעבר אשתו התממה והסביר לה את פשר דבריו. "הסיבה לבכיו של שעיה היתה להביא אותי לבית החולים באמצע הלילה, כדי לפגוש שם מישהי שהיתה זקוקה נואשות לדבר איתי - כיון שרק אני יכול הייתי לעזור לה. הסכיתי ושמעתי: כשהגעתי לבית החולים, עמד שם זוג צעיר..."

(מתוך הספר זורע צדקות - סיפורי השגחה פרטית - מאיר וינקלר)

דברי הרגעה כה נחוצים, ברגע כה גורלי. "אין כל ספק", הרהר לעצמו, "הייתי חייב להגיע לכאן הלילה: אותה אישה היתה זקוקה נואשות לשמוע דברי הרגעה ועידוד, ואני נבחרתי לכך".

אוויר הלילה הקריר והלח עורר את ר' נחום מהרהוריו, והוא נזכר בסיבת בואו לבית החולים, למרות שהמשימה שהביאה אותו לשם, מולאה בשלמותה. הוא פשוט הסתובב לאחור ושב לביתו.

בשובו הביתה, המתנינה לו הרבנית. היא פנתה תחילה לעגלה, ומיד נרגעה למראהו של שעיה הישן עדיין. היא הרימה אותו בעדינות ואימצה אותו ללבה.

"ברוך השם! ברוך השם!", שבה וחזרה, תוך שהיא מחבקת את עוללה בתחושת הקלה, אותה יכול להכיר רק הורה. לאחר כשתי דקות במחשבה שנייה, שאלה את בעלה: "נו, מה אמר הרופא?"

ונתתי גשמיכם בעתם.

וידוע מהרה"ק רבי מיכלה מזלוטשוב זי"ע, שבימי צעירותו סבל מאד מחרפת רעב הי" וממש לא היתה הפרוטה מצויה בכיסו, יום אחד בבוקר כדרכו מיהר לביהמ"ד לסדר הלימוד, ולשמחתו הרבה הבחין במטבע זהב נוצצת מבין העשבים בשולי הרחוב, הרכין עצמו להגביה המציאה ולזכות בה אך סבוכה היתה קצת בין העשבים וחישבן שהסיפור יעלה לו חמש דקות, ע"כ החליט שח"ו לבטל תורה אפילו רגע אחד, אולם שוב הרהר אולי מטבע זו מן השמים היא, בכדי להסיר חרפת רעב מביתי, אולם גמר בליבו בהסכמה חזקה שח"ו לא יבטל רגע אחד מן התורה ו'אין אדם שומע לי ומפסיד' ובשכר זה שלא יבטל תורה לא תיגרע פרנסתו ח"ו, ובמחשבה זו נכנס לביהמ"ד והרכין ראשו לעבר הגמרא כדרכו ושקד בהתמדה עצומה.

אחר שעה נכנס לביהמ"ד איזו דמות של נגיד בעיניו, והסתובב בביהמ"ד אנה ואנה כמחפש ובודק משהו, כולם העיפו מבט נוכח האורח הבלתי קרוא, אורח זה הבחין באברך הרה"ק ר' מיכלה שאינו שם ליבו כלל לאורח המפתיע וכל כולו מרוכז באש התורה היוקדת בנפשו, ניגש אליו אותו אורח ואמר לו, אברך יקר סליחה שאני מפריע לך באמצע הלימוד, אבל לא אעכב אותך, העניין הוא כי כעת בעברי ברחוב הבחנתי במטבע זהב בעלת ערך רב והגבתי אותה לעצמי, לאחר רגע הרהרתי בשביל מה אני צריך מטבע זו וכי חסר לי כסף, אלך ואתננה לתלמיד חכם כאן בביהמ"ד, נכנסתי לביהמ"ד וראיתי ביהמ"ד מלא וגדוש בת"ח ולמדנים אולם חיפשתי את הת"ח האמיתי, בזה שראיתי שאינך מעיף מבט לעברי ואינך מבחין כלל בי הרי שלך לפניך והנה קח והמשך לעסוק בתורה כאוות נפשך. מטבע זו הספיקה לר' מיכלה למשך כמה שנים טובות. נמצאנו למדים מסיפור זה ב' דברים: א' שאין אדם שומע לי ומפסיד ולא מפסידים משמירת הזמן. וב' כי ע"י לימוד תורה מתוך הדחק זוכה לשפע בלי

גבול, בלי יגיעה כלל.

ויש ווארט מדגל מחנה אפרים (הפטרת כי תצא) עה"כ בנביא (ישעיה נד, א) "כי רבים בני שוממה מבני בעולה" כי הימים אשר נראה לך כ'שוממים' הם יותר במעלתם מימי 'בעולה', הימים שנראים לך כמזהירים ומצליחים.

עיקר קבלת התורה צריך וחיוב להיות בשמחה ולשמוח בכל משהו ושטיקל גמרא שזוכים ללמוד, 'כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה', ולא להתפעל כלל מנפילות וירידות. הרה"ק מקוזה'ניץ זי"ע (עבודת ישראל, יתרו) מבאר את הפסוק שנאמר קודם מתן תורה (שמות יט, ד) "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי", מהי הכונה כנפי נשרים, וכן כתיב (תהלים קג, ה) תתחדש כנשר נעורכי, מה הפשט בזה. ומבאר דהנשר הוא מלך העופות ומתגאה מאד בנוצותיו, אך יש לו טבע שפעם בחודש נושרת לגמרי נוצותיו ובזמן זה אינו נהיה מדוכא ממצבו אלא נשאר אותו מלך באותו אומץ רוח כרגיל. כך הקב"ה טרם מתן תורה רצה ללמדנו שלהיות יהודי אינו בא בקלות וכרוך בהרבה נסיונות עליות ונפילות וכדו', ואל לו ליפול ח"ו אלא יתנהג כנשר ו'תתחדש כנשר נעורכי', וזה הוא 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', היינו שאני מלמדכם לנהוג כנשר הזה, ולא לאבד השמחה לרגע אפילו יעברו עליו כל הנסיונות שבעולם.

הקב"ה חפץ מאד בעבודת האדם כשהוא מתחזק להתמודד בנסיונות הזמן. איתא במשניות בכורים (ג, ח) שהעשירים היו מביאים הבכורים בסלים של זהב והיו מחזירים להם את הסלים, ואילו העניים היו מביאים את הבכורים בסלי קש ולא היו מחזירים לעניים אלא ניתנים לכהנים, ומבאר הרה"ק ר' ישכר דב מבעלזא, דמכאן רמז שהקב"ה חפץ יותר בעבודת האדם העני בדעת המתאמץ בכל כוחו לעשות רצון בוראו יותר מהאדם שאין לו נסיונות והוא בבחינת עושר.

◆ **מי שיש ברשותו בליל הסדר פחות מ'כזית' מצה - האם חייב לאוכלה?**

◆ **האם מותר לאכול את ה'אפיקומן' בני מקומות שונים בחדר אחד?**

◆ **מדוע אומרים את ה'הלל' בליל הסדר בישיבה?**

מהלכות 'ארבע כוסות'

• אף המברך ביחידות, או מי שנוהג בדרך כלל שלא לברך ברכת המזון 'על הכוס' אף כשמברך ב'זימון' - בליל הסדר צריך לברך ברכת המזון על הכוס, מאחר וראוי לקיים מצוה נוספת בכוס זו.

• לאחר שתיית הכוס הרביעית מ'ארבע כוסות', אסור לשתות כל משקה שמעביר מפיו את טעם המצה. ולכן, מותר לשתות רק מים, ותה עם סוכר, ויש אומרים שמותר לשתות גם קפה.

מהלכות אמירת ה'הלל' בליל הסדר

• לדעת השולחן ערוך, סדר אמירת ה'הלל' לאחר סעודת ליל הסדר הוא: פרקי ההלל, מ'לא לנו' עד הסוף; 'הלל הגדול'; 'נשמת כל חי', כולל 'שתבח', אך ללא 'חתימה'; ולבסוף ברכת 'יהללך', עם חתימה.

• את ההלל שביליל הסדר, אומרים בישיבה, למרות שבדרך כלל ההלל נאמר בעמידה; מפני שהאמירה בישיבה היא 'דרך חירות'.

• את ההלל בליל הסדר, ראוי שיאמרו יחד שלושה אנשים גדולים, כדי שיאמרו את פסוקי 'הודו' ו'אנא' בצורה הנאמרת בבית הכנסת, שהאחד אומר תחילה, והאחרים אומרים אחריו.

• מנהג ישראל עוד מימות הגאונים, לומר לפני אמירת ה'הלל' בליל הסדר, ארבעה פסוקים, המתחילים במילים "שפוך חמתך". ומנהג בני אשכנז, לפתוח את דלת הבית למשך זמן האמירה.

• לפני השינה בליל הסדר, יש לקרוא פרשה ראשונה של קריאת שמע בלבד, ולא את יתר הפסוקים הנועדים לשמירה, משום שאין בהם צורך בלילה זה שהוא 'ליל שימורים'.

מהלכות קיום מצות מצה בליל הסדר

• המצה הנאכלת לשם מצות אכילת מצה, צריכה להיות שמורה מחמץ בשמירה יתרה, לשם מצות אכילת מצה, החל משעת הקצירה, ובדיעבד, די בשמורה רק משעת הטחינה; ומעיקר הדין, אף בשמורה רק משעת הלישה.

• מי שיש ברשותו בליל הסדר 'כזית' אחד בלבד של מצה 'שמורה' - יברך עליו 'על אכילת מצה' בסוף סעודתו, ויאכל לשם מצות אכילת מצה, ולשם אפיקומן.

• מי שאינו יכול לאכול אפילו כזית מצה, או שיש ברשותו פחות מכזית מצה בלבד - נחלקו האחרונים אם הוא פטור לגמרי מקיום המצוה, או שחובתו לאכול את מה שביכולתו לאכול.

• לכתחילה חובה לאכול מצה ומרור לפני חצות; ומי שלא אכל עד חצות, חייב לאכול לאחר חצות, אך לא יברך 'על אכילת מצה' ועל אכילת מרור.

מהלכות אכילת 'אפיקומן'

• את קרבן הפסח, צריך לאכול 'על השובע', מפני שאם יהיה רעב בשעת אכילתו, יש לחשוש שמרוב הטיטותו בעת האכילה, יעבור על האיסור "וְעַצְם לֹא תִשְׁבְּרוּ בו".

• מי ששכח לאכול מצה ל'אפיקומן', וכבר פָּרַךְ ברכת המזון ושתה את הכוס השלישית מ'ארבע כוסות' - אם אכל במהלך הסעודה 'כזית' מצה 'שמורה', בנוסף על המצה שאכל לשם מצות אכילת מצה, יצא בכך בדיעבד ידי חובת אפיקומן.

• אסור לחלק את אכילת המצה של ה'אפיקומן' לשני מקומות שונים, אף באותו החדר. וכן אם נרדם במהלך אכילתה, לא ימשיך באכילתה לאחר שהתעורר.

• לאחר אכילת המצה ל'אפיקומן' בליל הסדר, אסור לאכול מאומה; וכן אין לשתות משקה משכר, וראוי שלא לשתות שום משקה, למעט מים, תה, וכדומה.